

Rita Uuksula & Linda Wilhelmsson

KYLLÄ, HYVÄKSYN KAIKKI EHDOT

Mitä Facebook tietää sinusta?

KYLLÄ, HYVÄKSYN KAIKKI EHDOT

Mitä Facebook tietää sinusta?

Rita Uuksula & Linda Wilhelmsson
Opinnäytetyö
Kevät 2019
Oikeus ja hallinto
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalous, Oikeus ja hallinto

Tekijät: Rita Uuksula & Linda Wilhelmsson
Opinnäytetyön nimi: Kyllä, hyväksyn kaikki ehdot
Työn ohjaaja: Lea Isopoussu-Koponen
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2019

Sivumäärä: 54 + 12

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 astui voimaan 2016. Tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa keväällä 2018. Tämän myötä ihmisten tietoisuus henkilötietoihinsa liittyvistä oikeuksista alkoi lisääntyä. Sosiaalisen median käyttäjät ovat yhä huolestuneempia henkilötietojensa turvallisuudesta ja haluavat tietää mihin heidän henkilötietojensa käytetään. Erityisesti Facebook on ollut mediassa esillä tietosuojaan liittyvissä asioissa.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, mitä tietoja Facebook kerää käyttäjistään, mihin kerättyä tietoa käytetään ja kauanko sitä säilytetään. Perehdymme myös tietosuoja-asetukseen Facebookiin liittyviltä osilta ja selvitämme, ovatko Facebookin käyttöehdot päivitetty asetuksen mukaisiksi. Tutustumme Privacy Shield -järjestelyyn ja siihen, miten se vaikuttaa Facebookin henkilötietojen käsittelyyn.

Tutkimusmenetelmänä käytämme tapaustutkimusta. Käytämme oikeuttamme pyytää omat tietomme Facebookilta. Tutustumme tietoihin ja laadimme niiden perusteella kysymyksiä Facebookin tietosuojavastaavalle. Tietosuoja-asetukseen liittyvät kysymykset kohdennamme Suomen ja Irlannin tietosuojavaltuutetuille.

Selvitimme mitä Facebookin käyttöehdot ja tietokäytännöt pitävät sisällään, eli mitä tietoja yritys kerää käyttäjistään. Otimme selvää tietosuoja-asetuksen määräämistä rekisteröidyn oikeuksista sekä rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Omien tietojen pyytäminen Facebookilta näytti konkreettisesti, kuinka paljon yritys tietää käyttäjistään. Facebook ei pelkästään itse kerää tietoja käyttäjistään, vaan saa niitä myös kumppaneiltaan palvelun ulkopuolelta.

Opinnäytetyö laajentaa yksilöiden henkilötietoihin liittyvien oikeuksien ymmärtämistä ja kertoo keinoja niiden käyttämiseen. Tietosuoja-asetus on avattu lukijoille helpommin ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Työ avaa myös Facebookin käyttöehdot, kertoen mihin kaikkeen käyttäjä suostuu rekisteröityessään palveluun.

Asiasanat: Facebook, tietosuoja-asetus, yksityisyydensuoja, henkilötiedot, tietojen keräys

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Bachelor of Business Administration, Law and Administration

Authors: Rita Uuksula & Linda Wilhelmsson

Title of thesis: Yes, I agree to all the terms

Supervisor: Lea Isopoussu-Koponen

Term and year, when the thesis was submitted: Spring 2019 Number of pages: 54 + 12

Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council entered into force in 2016. People started being more aware of their rights concerning personal data, as Europe started to apply the General Data Protection Regulation in 2018. Social media users are increasingly concerned about the safety of their personal data and want to know how it is used. Especially Facebook has been under scrutiny in the media.

The objective of this thesis is to find out what kind of data Facebook collects about its users, how this data is used and how long it is stored. The parts of GDPR related to Facebook are discussed in detail to figure out if Facebook's terms have been updated to meet the regulation. The Privacy Shield agreement and how it affects Facebook's handling of its user's personal data are also examined.

The research method will be case study research. The right of access provided by GDPR is used to request the authors' data from Facebook. This information will be used as the foundation of the study. We will examine our own data and base our questions on it. The questions will then be sent to Facebook's Data Protection Officer. Questions regarding GDPR will be sent to the Data Protection Commissioners in Finland and Ireland.

Facebook's terms and data policy are studied in order to find out what kind of user data is collected by the company. The study also revealed what rights data subjects have and what the controller's responsibilities are according to GDPR. Requesting the authors' own data increased the understanding of how much Facebook knows about its users. Facebook does not only collect user data on its own; data is also gathered from its partners outside the service.

This thesis will provide people with a deeper insight of their rights concerning personal data and how to exercise these rights. The General Data Protection Regulation is written into a more user-friendly form. It is also explained what users agree to by registering to use the service, according to Facebook's terms.

Keywords: Facebook, GDPR, Data Protection, Privacy Shield, Data Collection

SISÄLLYS

LYHENTEET.....	6
1 JOHDANTO.....	7
2 FACEBOOK, INC.....	10
2.1 Periaatteet.....	10
2.2 Palvelu.....	11
3 FACEBOOKIN EHDOT JA KÄYTÄNNÖT.....	12
3.1 Käyttöehdot ja yhteisönormit.....	12
3.2 Tietokäytäntö.....	14
3.2.1 Tietojen keräys.....	14
3.2.2 Tietojen käyttö.....	17
3.2.3 Tietojen säilytys ja poisto.....	20
4 TIETOSUOJA.....	23
4.1 EU:n tietosuojalaki.....	23
4.1.1 Käsitteet.....	24
4.1.2 Henkilötietojen käsittelyn periaatteet.....	25
4.1.3 Rekisteröidyn oikeudet.....	27
4.1.4 Rekisterinpitäjän velvollisuudet.....	29
4.2 Privacy Shield.....	31
5 TUTKIMUS.....	34
5.1 Tietojen pyyntö.....	35
5.2 Yhteydenotot.....	38
5.2.1 Facebook tietosuojavastaava.....	38
5.2.2 Tietosuojavaltuutetut.....	40
5.3 Alaikäisen käyttäjätilin luominen.....	41
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	43
7 POHDINTA.....	47
LÄHTEET.....	50
LIITTEET.....	12

LYHENTEET

EU	Euroopan unioni
GDPR	General Data Protection Regulation, tietosuoja-asetuksen englanninkielinen nimi
NSA	National Security Agency, Yhdysvaltain hallituksen omistama kyberturvallisuudesta vastaava virasto
some	sosiaalinen media
tietosuoja-asetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 679/2016

1 JOHDANTO

Sosiaalisuus rajoittuu yhä enenevässä määrin digitaalisille alustoille, joten tietosuoja on aiheena hyvin ajankohtainen. Tämän vuoksi valitsimme aiheen tarkastellaksemme sitä juridisesta näkökulmasta. Sosiaalisen median maailma on käännöskohdassa, sillä käyttäjät ovat kasvavissa määrin huolestuneempia tietojensa turvallisuudesta. Huolta ei helpota jatkuva uutisointi tietoturvarikkomuksista, joiden kohteena Facebook on erityisesti ollut. Vuonna 2018 alettiin soveltaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 679/2016 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46 EY kumoamisesta. Tietosuoja-asetus on vielä entisestään lisännyt ihmisten tietoisuutta tietosuojasta sekä heidän oikeuksistaan omien henkilötietojensa suhteen. Irlannin tietosuojavaltuutetun vuosiraportista selviää, että kanteluiden määrä on yli tuplaantunut ja ilmoitettujen tietoturvaloukkauksien määrä kolminkertaistunut sen jälkeen, kun tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa. Pelkästään yhteydenottojen määrä on kokonaisuudessaan noussut 43%. (Data Protection Commissioner 2018, 10; Data Protection Commissioner 2019, 13-14.)

“Yhteiskunta on muuttunut aidosti verkottuneeksi yhteiskunnaksi, jossa tietoverkko on vakiintunut keskeiseksi arkipäivän toimintojen väylästökseksi” (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen 2018, 16). Tänä päivänä some on olennainen osa ihmisten arkea ja vahvistaa sitä kautta heidän minäkuvaansa. Someaikakausi on luonut aivan uudenlaisen tarpeen tietosuojalle, sillä tietoa jaetaan ja sitä on saatavilla koko ajan entistä enemmän. Näin ollen tietosuojariskit kasvavat sitä mukaa kun käyttö lisääntyy. Sosiaalisen median kanavat kehittyvät nopeammin kuin käyttäjät ehtivät niitä oppia, mikä itsessään lisää riskejä. (Korpisaari, ym. 2018, 16.)

Sosiaalisen median tunnusmerkkejä ovat mahdollisuus tuottaa sisältöä, maksuttomuus sekä helpokäyttöisyys, joka mahdollistaa nopean omaksuttavuuden. Some tarjoaa käyttäjilleen mahdollisuuden jakaa video-, teksti-, kuva-, tai musiikkisisältöä muille käyttäjille reaaliajassa. Käyttäjätilit, eli käyttäjien profiilit, voivat olla yksityisiä, jolloin niiden sisältöä pääsee tarkastelemaan vain rajallinen määrä käyttäjän hyväksymiä seuraajia. Käyttäjätilin ollessa julkinen, kuka tahansa voi katsella käyttäjän jakamaa sisältöä, riippumatta siitä onko henkilö itse kirjautunut palveluun. Somen toiminta perustuu käyttäjien sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja heidän itse lataamaansa sisältöön, minkä vuoksi alustat kehittyvät jatkuvasti. Tunnetuimpia some-alustoja ovat Facebook, Snapchat, Pinterest ja YouTube. Jokaisella alustalla on omanlainen sosiaalinen käyttötarkoitus, inspiraation hausta

videoiden julkaisuun ja kaikkea siltä väliltä. Facebook, Inc. omistaa nykyisin oman palvelunsa lisäksi kolme muuta some-palvelua – kuvapalvelu Instagramin sekä viestisovellukset Messengerin ja WhatsAppin. (Hintikka 2013, viitattu 31.1.2019.; Lietsa & Sirkkunen 2010, 1-2, 6; Facebook Newsroom 2019, viitattu 30.1.2019.)

Facebook on tunnetuin ja laajimmin käytetty sosiaalisen median alusta maailmassa. Euroopassa jopa puolet väestöstä käyttää Facebookia. Vaikka palvelu on perustettu yli kymmenen vuotta sitten, sillä on vielä tänäkin päivänä koko maailmassa kuukausittain 2,32 miljardia aktiivikäyttäjää, joista 376 miljoonaa on eurooppalaisia. (Statista 2018, viitattu 31.1.2019; Statista 2019, viitattu 31.1.2019.) Käyttäjämäärien ollessa näin suuret, myös kerättävien tietojen määrä kasvaa koko ajan ja se on jatkuvasti alttiina väärinkäytöksille. Tietosuoja-asetuksen mukaan, tietojen suojaaminen on rekisterinpitäjän eli Facebookin vastuulla (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 679/2016 32 art).

Facebookin liiketoiminta perustuu kohdennettuun mainontaan, johon hyödynnetään käyttäjien henkilökohtaisia tietoja. Facebook onkin erittäin varteenotettava liikekumppani tällä alalla, sillä heillä on ääretön määrä tietoa käyttäjistään vuosikymmenen ajalta. On tutkittu, että Facebookin algoritmi on niin kehittynyt, että se havaitsee 80% varmuudella tulevan eron jo kaksi kuukautta etukäteen, eli ennen kuin parisuhteen osapuolet ovat eropäätöstä edes tietoisesti harkinneet (Guillard, P. 2017, viitattu 13.3.2019).

Haemme vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: mitä tietoja Facebook kerää käyttäjistään, mihin kerättyjä tietoja käytetään, kauanko niitä säilytetään sekä vastaavatko Facebookin käyttöehdot tietosuoja-asetuksen määräyksiä. Perehdymme Facebookin käyttöehtoihin ja tietokäytäntöön, sillä haluamme tietää, mitä ja minkälaisia tietoja Facebook kerää käyttäjistä, mihin sitä käytetään sekä kuinka kauan tietoja säilytetään. Tavoitteenamme on perehtyä tietosuoja-asetukseen, sillä aiomme selvittää, kuinka hyvin Facebookin käyttöehdot ja tietokäytäntö vastaavat asetuksen määräyksiä ja vaatimuksia käytännössä. Tulkitsemme asetusta kuitenkin vain Facebookin palveluihin ja tuotteisiin liittyvien artiklojen osalta. Otamme myös selvää siitä, miksi Safe Harbor kaatui, mikä sen korvannut Privacy Shield on ja mitä se käytännössä merkitsee Facebookin käsittelemien henkilötietojen osalta.

Tutkimusmenetelmänä käytämme tapaustutkimusta, jolloin tutkimus rajataan koskemaan tiettyä tapausta. Tällöin tulokset eivät ole yleistettävissä. (Koskinen, Alasuutari & Peltonen 2005, 154.) Ra-

jaamme työmme siten, että tarkastelemme Facebookia vain Euroopan unionissa sijaitsevien käyttäjien osalta. Päädyimme rajaukseen, koska tarkasteltava tietosuojasetus kattaa EU:n kansalaiset. Teemme omaa tutkimusta käyttämällä tietosuojasetuksen rekisteröidylle suomaa oikeutta omiin tietoihinsa. Pyydämme käyttäjinä meistä itsestämme kerätyt tiedot Facebookilta ja tutkimme, mitä kaikkea tietoa sieltä löytyy. Tarkoituksena on käyttää näitä tietoja myös tutkimuksessa hyödynnettävien kysymysten pohjana. Kysymme Facebookin omia käytäntöjä koskevia kysymyksiä ottamalla yhteyttä Facebookin tietosuojavastaavaan yhteydenottolomakkeen kautta. Tietosuojasetusta koskevat kysymykset lähetämme sähköpostitse Suomen sekä Irlannin tietosuojavaltuutetuille, sillä Facebookin Euroopan alueen edustaja toimii Irlannissa.

2 FACEBOOK, INC.

Facebook, Inc. perustettiin helmikuussa 2004, neljän perustajajäsenen voimin. Yrityksen kasvoina, toimitusjohtajana sekä hallituksen puheenjohtajana toimii perustaja Mark Zuckerberg. Facebookin kotipaikka sijaitsee Kaliforniassa, Yhdysvalloissa ja Euroopan pääkonttori puolestaan Dublinissa, Irlannissa. Vuonna 2018 Facebook työllisti 35 587 työntekijää 70:ssä eri toimipisteessä ympäri maailman. (Facebook Newsroom 2019, viitattu 30.1.2019.)

Aluksi palvelu oli Harvard yliopiston sisäinen yhteisöpalvelu, johon opiskelijat ovat voineet liittyä löytääkseen sosiaalisia kontakteja. Tämän jälkeen palvelua laajennettiin muihin Yhdysvaltalaisiin yliopistoihin. Syksyllä 2006, Facebookista tuli kaikille avoin yhteisöpalvelu, jolloin rekisteröityminen tuli mahdolliseksi jokaiselle ihmiselle ympäri maailman. (Facebook Newsroom 2019, viitattu 30.1.2019.)

Yritys on kasvanut huimaa vauhtia viidentoista vuoden aikana ja tekee edelleen useita yritysostoja vuodessa. Tunnetuimmat yritysostot tehtiin huhtikuussa 2012, jolloin Facebook osti kuvapalvelu Instagramin sekä lokakuussa 2014 viestipalvelu Whatsappin. Koko viime vuoden liikevaihto oli huihat 55,8 miljardia dollaria ja siitä voitto-osuus 24,9 miljardia dollaria. Tulos nousi siten 23% edellisvuodesta, vuoden 2018 suurista kohuista huolimatta. (Facebook, Inc. 2012, 84; Facebook, Inc. 2014, 67; Cision PR Newswire 2019, viitattu 31.1.2019.)

2.1 Periaatteet

Facebook on listannut ja julkaissut sivustollaan yrityksensä periaatteet. Heidän yleisenä tavoitteenaan on avoimempi ja läpinäkyvämpi maailma, joka luo ymmärrystä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ensimmäinen ja toinen periaate kulkevat käsikädessä, eli ”vapaus jakaa ja pitää yhteyttä” sekä ”tietojen omistajuus ja hallinta”. Nämä pyrkivät mahdollistamaan ihmisille vapauden jakaa itse omistamiaan tietoja kenen kanssa haluavat, sekä tavan pitää yhteyttä valitsemiinsa ihmisiin. (Facebook 2019a, viitattu 30.1.2019.)

Seuraavat kolme periaatetta ovat ”vapaa tiedonkulku”, ”perustasa-arvo” sekä ”sosiaalinen arvo”. Tarkoituksena on, että käyttäjillä olisi vapaus käyttää kaikkea saatavilla olevaa tietoa, joihin kaikilla

tulisi aina olla tasapuolinen pääsy sekä mahdollisuus rakentaa omaa luottamusta ja mainetta. Kuudes ja seitsemäs periaate ovat ”avoimet sovellusalustat ja standardit” sekä ”peruspalvelu”. Niiden mukaan käyttäjillä on oltava käytettävissään julkinen, maksuton alusta, jossa jakaa ja käyttää tietoa, heidän osallistumisensa tasosta riippumatta. (Facebook 2019a, viitattu 30.1.2019.)

Seuraavat kaksi periaatetta tukevat myös toisiaan, eli ”yleinen hyvinvointi” ja ”läpinäkyvä prosessi”. Käyttäjien oikeudet ja vastuut eivät saa olla ristiriidassa periaatteiden kanssa ja Facebookin on aina julkaistava tiedot päämäärästään, suunnitelmistaan, käytännöistään sekä toiminnastaan. Viimeinen periaate on ”yksi maailma”, eli Facebookin tarkoitus on ylittää maantieteelliset ja kansalliset rajat. Yritys tuo palvelunsa saataville kaikkialla maailmassa, jotta jokaisella ihmisellä olisi oikeus kaikkien edellä mainittuun. (Facebook 2019a, viitattu 30.1.2019.)

2.2 Palvelu

Yrityksen ensimmäinen periaate kiteyttää yhdeksi lauseeksi hyvin sen, mistä palvelussa pääasiallisesti on kyse: sisällön vapaa jakaminen sekä mahdollisuus pitää yhteyttä toisiin ihmisiin. Facebook itse määrittelee palvelunsa yhteisöksi, jossa ihmiset saavat käyttää itseilmaisua ja jakaa siellä heille itselleen tärkeää sisältöä. He tarjoavat palvelun siinä toivossa, että ihmiset seisoisivat mielihyvyytensä ja toimintansa takana, tehden näin yhteisöstä turvallisemman ja vastuullisemman paikan kaikille käyttäjille. (Facebook 2019a, viitattu 30.1.2019; Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019.)

Palvelu on ollut suosittu alusta lähtien, sillä jo ensimmäisen toimintavuotensa lopussa, palvelua käytti aktiivisesti jo miljoona henkilöä. Vain kuudessa vuodessa aktiivisten käyttäjien määrä nousi 600 miljoonaan. Miljardin käyttäjän rajapyykki saavutettiin vuonna 2012, ensimmäisenä miljardin rajan ylittäneenä palveluna maailmassa. Viime vuonna aktiivisia kuukausittaisia käyttäjiä oli yhteensä 2,32 miljardia, tehden Facebookista maailman suurimman ja käytetyimmän some-palvelun. (Facebook Newsroom 2019, viitattu 30.1.2019.)

3 FACEBOOKIN EHDOT JA KÄYTÄNNÖT

Facebookin käyttöehdot ovat kaikkien luettavissa heidän omilla verkkosivuillaan, vaikka ei olisi rekisteröitynyt käyttäjä. Nopeimmin ne löytyvät sivuston alapalkista, kohdasta ”Käyttöehdot”. Tältä sivulta pääsee lukemaan niin käyttöehdot, tietokäytännön kuin yhteisönormit. Toisin sanoen kaikki mitä käyttäjän tarvitsee tietää, löytyy samasta paikasta tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla. Asetuksen mukaan rekisterinpitäjän tulee antaa kaikki henkilötietojen käsittelyä koskevat tiedot rekisteröidylle tiiviisti, selkeästi ilmaistuna ja läpinäkyvästi. Tiedot tulee siten olla helposti saatavilla ymmärrettävässä muodossa, erityisesti jos tiedot on tarkoitettu lapselle. Käyttäjän rekisteröityessä ensimmäisen kerran palveluun, rekisteröitymissivulla lukee, että käyttäjä hyväksyy käyttöehdot klikkaamalla Rekisteröidy -painiketta. Lauseessa käytetty ”käyttöehdot” -sana on linkki suoraan käyttöehtoihin. (Facebook 2019b, viitattu 30.1.2019; Tietosuoja-asetus 12 art; Facebook 2019i, viitattu 27.2.2019.)

3.1 Käyttöehdot ja yhteisönormit

Yleiset käyttöehdot luovat raamit Facebook-palvelun käytölle, mutta niiden tukena on myös yhteisönormit, jotka antavat tarkemmat säännöt käyttäjien lataamalle sisällölle. Käyttöehtojen mukaan jokaisen on Facebookissa käytettävä samaa nimeä, jota käyttää myös päivittäisessä elämässään. Käyttäjien on muutoinkin annettava tarkat ja paikkansa pitävät tiedot itsestään. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjän, eli Facebookin, tulee kaikin mahdollisin kohtuullisin toimenpitein varmistaa, että henkilötiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Jokainen saa luoda vain yhden henkilökohtaisen käyttäjätilin, eikä tämän tilin salasanaa saa jakaa kenellekään taikka muutoin antaa ulkopuolisille pääsyä tilille ilman Facebookin lupaa. Tämä takaa yhteisön aitouden sekä luo turvallisen ja luotettavan ympäristön. Facebookin perusarvoihin kuuluvat henkilötietojen ja muiden henkilökohtaisten tietojen yksityisyys sekä suojaaminen. Yrityksen on tietosuoja-asetuksen mukaan turvattava nämä tiedot asianmukaisilla teknisillä ja organisatorisilla toimilla, jotta käyttäjille ei aiheudu taloudellisia vahinkoja tai fyysistä haittaa. Käyttäjät eivät myöskään saa julkaista henkilökohtaisia tai luottamuksellisia tietoja toisesta henkilöstä ilman heidän lupaansa. (Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019; Facebook 2019d, viitattu 7.2.2019; Tietosuoja-asetus 5 art.)

Käyttäjätiliä ei saa lainkaan luoda henkilö, joka on alle 13-vuotias. Tietosuoja-asetuksen mukaan lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos hän on vähintään 16-vuotias ja käsittely perustuu suostumukseen. Alle 16-vuotiaan henkilötietoja saa käsitellä, jos hänen huoltajansa on antanut tähän suostumuksensa. EU:n jäsenvaltiot voivat säätää alemmasta ikärajusta, mutta ikärajan tulee olla vähintään 13 vuotta. Käyttäjätiliä ei myöskään saa luoda tuomittu seksuaalirikollinen. Facebook pyytääkin käyttäjiään ilmoittamaan mahdolliset tuomitulle seksuaalirikolliselle kuuluvat käyttäjätilit. Ilmiannon liitteeksi tulisi laittaa joko linkki kansalliseen tai paikalliseen seksuaalirikollisten rekisteriin, verkkoartikkeliin tai oikeuden asiakirjaan. Jos edellä mainittuja tietoja ei voida toimittaa, suositellaan ilmiantajaa pyytämään paikallista lainvalvojaa olemaan yritykseen yhteydessä. Vahvistettuaan, että käyttäjä todella on seksuaalirikollinen, poistetaan käyttäjätili välittömästi. (Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019; Tietosuoja-asetus 8 art; Facebook 2019j, viitattu 19.3.2019.)

Henkilö, jonka tili on jo aiemmin Facebookin toimesta poistettu käyttöehtorikkomuksen tai käytäntöjen rikkomisen vuoksi, ei myöskään saa luoda uutta profiilia palveluun. Palvelua ei saa ehtojen mukaan käyttää laittomien, harhaanjohtavien, syrjivien tai petollisten tietojen jakamiseen. Ladattu sisältö ei myöskään saa rikkoa tai loukata toisen henkilön oikeuksia. Kyseenalaiseksi sisällöksi luokitellaan vihapuhe, väkivaltainen sisältö, alastomuus ja seksuaalinen toiminta, seksin tavoittelemisen sekä julma ja tunteeton kommentointi. (Facebook 2019d, viitattu 7.2.2019.)

Turvallisuuden ylläpitämiseksi Facebook poistaa itsemurhaan ja itsensä vahingoittamiseen kannustavan sekä kiusaamiseen tarkoitetun sisällön. Myös lasten ja aikuisten alastomuuteen sekä hyväksikäyttöön liittyvä sisältö poistetaan. Häirintää ei suvaita, mukaan lukien ei-toivotut ja pahan-suovat yhteydenotot sekä julkiset hyökkäykset. On kiellettyä ladata palveluun viruksia ja haitallisia koodeja, jotka voivat poistaa, kuormittaa tai haitata tuotteiden ulkonäköä tai toimintaa. Facebook lisäksi kieltää tietojen automatisoidun keräämisen heidän tuotteistaan. Näillä kielloilla pyritään suojaamaan käyttäjien henkilötietoja ulkopuolisilta uhilta sekä vahingossa tapahtuvalta tietojen häviämiseltä, tuhoutumiselta ja vahingoittumiselta. Tietosuoja-asetuksessa edellytetään rekisterinpitäjän huolehtivan tietojen eheydestä ja luottamuksellisuudesta. (Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019; Facebook 2019d, viitattu 7.2.2019; Tietosuoja-asetus 5 art.)

Facebook pyrkii jatkuvasti parantamaan palveluitaan ja täten päivittämään käyttöehtojaan, jotta ne vastaisivat käytäntöjä. Käyttöehdot on päivitetty viimeksi 19.4.2018, eli hieman ennen kuin tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa. Muutoksista ilmoitetaan käyttäjille aina vähintään 30 päivää ennen kuin ne otetaan käyttöön, jotta käyttäjillä olisi aikaa tutustua niihin etukäteen. Käyttöehdot ovat täten

sitovia, jos käyttäjä jatkaa palvelun käyttöä muutoksen jälkeen. (Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019; Facebook 2019d, viitattu 7.2.2019.)

3.2 Tietokäytäntö

Facebookin keräämät tiedot ovat tietokäytännön mukaan riippuvaisia siitä, miten henkilö käyttää heidän tuotteitaan ja palvelujaan, sillä yritys kerää tietoa siitä, mitä käyttäjät tekevät. Käyttäjät voivat aina halutessaan tarkastella, muokata ja poistaa tietojaan tilin asetuksissa. Käyttäjillä on oikeus tietosuoja-asetuksen nojalla päästä käsiksi heitä koskevaan tietoon ja saada niistä halutessaan kopio. Heillä on myös oikeus muuttaa epätarkat ja virheelliset tiedot. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019; Tietosuoja-asetus 15, 16 art.)

3.2.1 Tietojen keräys

Facebook kerää käyttäjien sisältöä ja viestintää koskevaa tietoa. Jaetun sisällön sisältämät tiedot kerätään, mukaan lukien metatiedot, jotka kertovat tiedoston luontisijainnin ja -päivämäärän. Tietoja kerätään automaattisesti sisällön ja käyttöyhteyden analysointia varten. Uskonnollista vakaumusta, poliittisia kantoja, terveydentilaa, rotua ja etnisyyttä, filosofisia uskomuksia, ammattiliiton jäsenyyksiä ja kiinnostuksen kohteita pidetään vapaaehtoisesti luovutettavana tietona, jota ei kerätä ilman käyttäjän suostumusta. Edellä mainittuja erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen kerääminen on lähtökohtaisesti kielletty tietosuoja-asetuksessa. Kyseisiä tietoja saa kuitenkin kerätä, jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa. Mikäli käyttäjä itse julkaisee vapaaehtoisesti näitä tietoja Facebookissa, käsitellään niitä erityisinä henkilötietoina EU:n lakien perusteella. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019; Tietosuoja-asetus 9 art.)

Facebook kerää tietoa yhteyksistä, sivuista, käyttäjätileistä, avainsanoista ja ryhmistä, joihin käyttäjä on yhteydessä sekä siitä, miten hän edellä mainittujen kanssa toimii. Yritys on kiinnostunut siitä, kenen kanssa käyttäjä viestittelee eniten. Myös yhteystiedot kerätään, jos käyttäjä päättää ladata, synkronoida tai tuoda ne joltakin laitteelta. Synkronoinnin mukana tulee osoitekirjan lisäksi puhelujen ja viestien lokitiedot. Käyttäjän tietoja voidaan kerätä myös silloin, kun joku toinen käyttäjä synkronoi yhteystietonsa, joihin hänen yhteystietonsa kuuluvat. Nämä tiedot kerätään, jotta käyttäjää voidaan auttaa löytämään palvelusta tuntemansa ihmiset. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Käyttäjän tuotteiden käyttöä seurataan ja lokiin kirjataan, millaisen sisällön kanssa hän toimii, mitä sisältöä katsoo, millaisia ominaisuuksia käyttää, miten suorittaa toimintoja, keiden kanssa on vuorovaikutuksessa ja kuinka usein, sekä mikä edellä mainittujen toimien kesto on ollut. Käyttäjän tehdessä oston tai lahjoituksen Facebookissa tai Facebookin kanssa linkitetystä sovelluksesta, kerää yritys maksutapahtumaa koskevia tietoja. Maksua koskeviin tietoihin kuuluvat luotto-, pankki- ja muiden maksukorttien numerot, maksun todennustiedot sekä laskutus- ja toimitusosoitteet. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Laitteen tietoja kerätään käyttäjän kirjautuessa sen nettiselaimella Facebook-palveluun tai käyttäessään sovellusta älylaitteella. Laitteista kerättäviä tietoja on paljon, kuten laitteiden ominaisuudet eli käyttöjärjestelmä, ohjelmaversio, akun taso, vapaa tallennustila, selaintyyppi sekä tiedostojen nimet sekä tyypit ja liitännäiset. Tietoja kerätään myös muista laitteella tehdyistä toiminnoista. Toimintoja seurataan, jotta Facebook saa tiedon siitä, onko selainikkuna sijoitettu eteen vai taustalle sekä miten hiirtä liikutellaan. Tämä auttaa erottamaan ihmiskäyttäjät boteista. Myös laitteen signaaleja ja yhteyksiä seurataan, kuten Bluetooth-signaalin tasoa, lähellä olevia Wi-Fi-pisteitä, yhteysnopeutta sekä tietoja matkapuhelinoperaattorista tai internet-tarjoajasta. Näiden lisäksi seurataan laitteen käyttämää kieltä ja aikavyöhykettä, matkapuhelinnumeroa, IP-osoitetta ja joissakin tapauksissa tietoja lähellä olevista laitteista. Viimeksi mainittu tieto kerätään esimerkiksi silloin, jos käyttäjä haluaa striimata Facebook-videon laitteelta toiselle. Käyttäjän antaessa Facebook-sovellukselle asetusten kautta luvan, saa yritys lisäksi pääsyn GPS-sijaintiin, mukaan lukien kameran ja kuvien sijaintitiedot. Facebook ei käytä käyttäjän laitteen mikrofonia muulloin, kuin silloin, kun käyttäjä nauhoittaa videota palveluun. Mikrofonin käyttö vaatii lisäksi käyttäjän luvan sovellusasetuksista. Yritys ei siis tallenna tai kuuntele käyttäjän käymiä keskusteluja. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019; Facebook 2018c, viitattu 7.2.2018.)

Laitteista kerättyihin tietoihin kuuluvat myös tiedot laitteelle tallennetuista evästeistä, mukaan lukien tunnukset ja asetukset (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019). Evästeet, eli cookiet, ovat pieniä tekstintähtiä, joilla tallennetaan tietoja nettiselaimiin. Niitä käytetään sekä tallentamaan että vastaanottamaan tunnistetta ja muita tietoja eri laitteilla. Eväste voidaan tallentaa käyttäjän laitteelle pysyvästi, mutta niiden käyttö vaatii lähtökohtaisesti käyttäjän suostumuksen. Evästeitä kerätään, kun henkilö käyttää Facebookin tuotteita sekä jos hän käy sivustoilla tai sovelluksissa, jotka ovat jollain tavalla yhteydessä Facebookiin. Tämä koskee esimerkiksi Tykkää tai Jaa -nappien käyttöä ulkopuolisella sivustolla tai sovelluksia, jotka muutoin hyödyntävät Facebookin teknologiaa jollain tapaa. Selaimelle jää Facebook-eväste, jos henkilöllä on palvelussa profiili tai hän on vain vierailut facebook.com -sivustolla. Selain lähettää jatkossa tietoa evästeestä, kun henkilö käy sivustolla,

jossa on Facebookin Tykkää tai Jaa -nappi. (Kyberturvallisuuskeskus 2018, viitattu 31.1.2019; Facebook 2018c, viitattu 7.2.2018; Facebook 2019e, viitattu 7.2.2019.)

Käyttäjiltä kerättyjen ja saatujen tietojen lisäksi Facebook hankkii tietoa myös kumppaneiltaan. Tämä tarkoittaa sitä, että mainostajat, sovellusten kehittäjät ja julkaisijat sekä yhteisöliittännäiset voivat toimittaa käyttäjän tietoja yritysyökalujen kautta. Näin yritys saa tietoja käyttäjien toiminnosta Facebookin ulkopuolella. Kerätyt ja jaetut tiedot sisältävät käyttäjän vierailemia verkkosivuja, ostoskoriin lisäämiä tuotteita, laitteelleen lataamia mobiilisovelluksia sekä nähtyjä mainoksia. Jos käyttäjä on antanut puhelinnumerosa tai sähköpostiosoitteensa jollekin yritykselle uutiskirjeen tilausta tai ostoksen tekoa varten, voidaan tiedot yhdistää käyttäjätiliin. Kumppaneilla on Facebookin mukaan laillinen oikeus kerätä, käyttää ja jakaa käyttäjien tietoja itse, ennen kuin he tarjoavat niitä Facebookille. Vastavuoroisesti Facebookin kumppanit saavat tietoa käyttäjistä, kun he vierailevat tai käyttävät heidän palveluitaan. Tiedon keruu ja lähetys ovat riippumattomia siitä, onko käyttäjä kirjautunut Facebook-palveluun tai onko henkilöllä lainkaan käyttäjätiliä. Facebookin saadessa tietoja joltain muulta taholta kuin suoraan rekisteröidyltä, tulee tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidylle toimittaa yrityksen tai heidän edustajansa tiedot, käsittelyn tarkoitus ja oikeusperuste. Tarvittaessa on myös toimitettava tieto siitä, aiotaanko tietoja siirtää mahdollisesti kolmansissa maissa sijaitseville vastaanottajille. Lisäksi Facebookin tulisi ilmoittaa tietojen säilytysaika, rekisteröidyn oikeus tietoihinsa ja rekisteröidyn oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019; Facebook 2019j, viitattu 20.3.2019; Tietosuojasetus 14 art.)

Joulukuussa 2018 paljastui, että Facebook oli vuosien ajan antanut pääsyn käyttäjiensä tietoihin yhteistyökumppaneilleen. Facebook oli antanut muun muassa Microsoftin hakukone Bingille ja verkkokauppa Amazonille pääsyn käyttäjiensä kavereiden yhteystietoihin, ilman käyttäjien suostumusta. Suoratoistopalvelut Netflix ja Spotify puolestaan pääsivät lukemaan Facebookin-käyttäjien yksityisviestejä. Tästä järjestelystä hyötyi kaiken kaikkiaan 150 yritystä, joista suurin osa oli teknologia-alalla. Yritysten väliset sopimukset hyödyttivät kumpaakin osapuolta. Facebook sai näistä sopimuksista uusia ominaisuuksia, jotka tekivät heidän tuotteistaan mielenkiintoisempia. Tämä kasvatti näin ollen heidän käyttäjämääriään sekä yrityksen markkina-arvoa. (Dance, G., LaForgia, M. & Confessore, N. 2018, viitattu 11.3.2019.)

3.2.2 Tietojen käyttö

Facebookin tietokäytännön mukaan, yritys käyttää hallussaan olevia tietoja tarjotakseen ja tukeakseen tuotteitaan sekä niihin liittyviä palveluita. Tietojen avulla räätälöidään palvelun ominaisuuksia ja sisältöä, kuten uutisvirtaa ja mainoksia, käyttäjilleen henkilökohtaisemmiksi. Facebook tekee myös käyttäjille ehdotuksia, esimerkiksi ryhmistä tai tapahtumista, joista nämä voisivat olla kiinnostuneita. Yritys hyödyntää keräämiään tietoja, kuten yhteyksiä, asetuksia, kiinnostusten kohteita, toimintaa ja muuta käyttäjältä oppimaansa, myös erityisiä henkilötietoja. Näin tehdään, jotta käyttäjät näkisivät olennaisia ja ainutlaatuisesti heille räätälöityjä tuotteita. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Facebook yhdistää tietoja käyttäjän toiminnasta eri Facebook-tuotteissa ja laitteilla, jotta se voi tarjota johdonmukaisemman kokemuksen palvelussa ja eri tuotteissa. Tätä kautta esimerkiksi ehdotetaan liittymistä johonkin Facebook-ryhmään, johon kuuluu käyttäjän Instagramissa seuraamia henkilöitä tai ihmisiä, joiden kanssa hän viestittelee Messengerissä. Myös käyttökokemus halutaan tehdä saumattomaksi, esimerkiksi täyttämällä automaattisesti käyttäjän rekisteröitymistiedot, kun hän liittyy uuteen palveluun. Sijaintiin liittyviä tietoja käytetään myös räätälöimään palvelut henkilökohtaisemmaksi käyttäjälle ja parantamaan mainoksia, joita käyttäjä näkee. Facebookin hallussa olevia tietoja käytetään lisäksi tuotekehittelyyn ja -tutkimukseen. Osa tiedosta kerätään tätä tarkoitusta varten myös suoraan käyttäjiltä itseltään kyselyiden ja tutkimusten avulla. Tässäkin tarkoitusta on parantaa tuotteita ja niiden käytettävyyttä, testaamalla ja suorittamalla vianmäärytyksiä. (Facebook 2018b, viitattu 6.2.2019.)

Jos käyttäjä on ottanut käyttöön kasvojentunnistuksen, käytetään tekniikkaa tunnistamaan käyttäjä valokuvista ja videoista, sekä parantamaan kameran käyttäjäkokemusta. Tunnistuksen avulla Facebook voi myös ehdottaa käyttäjän merkitsemistä muille tai ilmoittaa käyttäjälle, jos hänestä on julkaistu kuva, vaikka häntä ei olisikaan siihen merkitty. Edellä mainitut toiminnot koskevat vain kavereita tai yhteisöjä, joihin käyttäjä kuuluu, eikä kuvaa verrata kaikkiin palvelussa julkaistuihin kuviin. Lisäksi Facebook saattaa tunnistaa, jos joku yrittää esiintyä toisena henkilönä, jolla on jo profiili. Kasvojentunnistusmallit ovat kuitenkin luokiteltu erityisiksi henkilötiedoiksi EU:n lainsäädännön nojalla (Tietosuoja-asetus 9 art). Kasvojentunnistustekniikka toimii siten, että tekniikka analysoi pikseleitä kuvissa ja videoissa, verraten niitä malliin. Malli on muodostettu käyttäjän profiilikuvasta, muista käyttäjän lataamista kuvista sekä käyttäjän kavereiden merkitsemistä kuvista. Uusia kuvia verrataan malliin ja jos vastaavuus löytyy, käyttäjä tunnistetaan kuvasta. Jos merkintä poistetaan

jostain kuvasta, ei sitä hyödynnetä enää yksilöllisen numeron laskemiseen, eli mallina. Malli poistetaan myös silloin, kun käyttäjä poistaa tunnistuksen käytöstä. Tekniikka on käytössä vain tietyillä maantieteellisillä alueilla ja vaatii 18 vuoden ikää. (Facebook 2018b, viitattu 6.2.2019; Facebook 2019c, viitattu 6.2.2019.)

Käyttäjän tietoja, mukaan lukien toimintoja, sekä palvelussa että sen ulkopuolella, käytetään auttamaan mainostajia ja muita Facebookin kumppaneita analysoimaan mainostensa ja palveluidensa tehokkuutta. Tiedot auttavat yrityksiä myös ymmärtämään, minkä tyyppiset henkilöt käyttävät heidän palveluitaan. Kerätty tieto paljastaa, kuinka usein käyttäjät vierailevat heidän verkkosivuillaan, sovelluksissaan tai muissa heidän tarjoamissaan palveluissa. Käyttäjiltä kerättyjä tietoja käytetään kohdennettuun mainontaan, mutta myös käyttäjä voi itse hallita näkemiään mainoksia. Mainoksen oikeassa yläkulmassa on nykyään valikkonappi, josta käyttäjä voi piilottaa kyseisen mainoksen tai kaikki samalta mainostajalta tulevat mainokset. Saman toiminnon kautta voi myös saada lisää tietoa siitä, miksi näkee kyseisen mainoksen, eli mainostajan määrittämät kriteerit kohderyhmälle. Facebook ei myy mainostajille henkilötietoja, eli sellaisia tietoja, joista yksittäinen käyttäjä voidaan tunnistaa. Yritykset eivät myöskään saa nähdä käyttäjien Facebook-julkaisuja. (Facebook 2018b, viitattu 6.2.2019; Facebook 2019j, viitattu 20.3.2019.)

Evästetiedot auttavat yritystä tarjoamaan, suojaamaan ja parantamaan Facebook-tuotteita, muokattamalla sisältöä, räätälöimällä ja analysoimalla mainoksia sekä tarjoamalla käyttäjille turvallisen käyttökokemuksen. Evästetietoja käytetään vahvistamaan käyttäjätiliä ja määrittämään sisäänkirjautumisajankohdan. Tarkoitus on siten helpottaa käyttöä, esimerkiksi pitämällä käyttäjä kirjattuna sisään, kun hän siirtyy Facebook-sivulta toiselle sekä käyttäessään kolmannen osapuolen sivustoja. Evästeitä käytetään myös suojaukseen ja varmistamaan tuotteiden eheys. Niiden avulla tunnistetaan rikkomus ja otetaan käyttöön lisäsuojaustoimia, esimerkiksi jonkun yrittäessä toistuvasti arvailla eri salasanoja sisäänkirjautumissivulla. Niitä hyödynnetään myös käyttäjätilin palautuksessa, kun salasana on unohtunut tai joku muu kuin käyttäjä on sen vaihtanut. Evästeiden keräyksellä taistellaan lisäksi rikkomuksia vastaan, esimerkiksi torjumalla roskapostia ja tietojenkalasteluhyökkäyksiä sekä tunnistamalla botit käyttäjistä. Evästeiden avulla palvelu pyrkii myös estämään alaikäisiä luomasta palveluun käyttäjätilejä. (Facebook 2018c, viitattu 7.2.2019.)

Evästeitä käytetään lisäksi mainontaan, suosituksien tekemiseen, kävijätietojen seuraamiseen sekä analysointiin. Niiden avulla Facebook voi kohdentaa mainoksia käyttäjille, jotka ovat aiemmin käyneet tietyn yrityksen sivustolla, ostaneet heidän tuotteitaan ja käyttäneet heidän sovelluksiaan.

Evästeiden avulla Facebook voi myös ehdottaa mainostajille mainoksen rajaamista tietyille ihmisryhmälle. Niitä voidaan hyödyntää siihen, ettei sama henkilö näkisi toistuvasti samaa mainosta, edes käyttäessään eri laitteita, koska pystytään laskemaan kuinka monta kertaa mainos on nähty ja/tai sitä on klikattu. Tällöin saadaan tietoa kampanjoiden onnistumisesta, mutta myös tieto siitä, jos käyttäjä ei halua enää jatkossa nähdä tietyn tyyliä mainoksia. Evästeillä pyritään helpottamaan käyttäjien toimintaa tallentamalla haluttuja asetuksia ja mieltymyksiä, jotta käyttäjä näkee hänelle mukautettua sisältöä. Käyttäjä saa lisäksi henkilökohtaisemman käyttökokemuksen, kun esimerkiksi sivustot näytetään tämän omalla kielellä. Palveluiden suorituskykyä voidaan mitata evästeillä, yrityksen saadessa tiedon siitä, kauanko eri käyttäjillä Facebook-tuotteiden latautuminen kestää. Laitetietoevästeillä voidaan tarjota käyttäjän näytön ja selainikkunan mittasuhteiden mukainen sivusto. Evästeiden kautta voidaan myös tunnistaa, mitkä palvelun osa-alueet tai tuotteet ovat käyttäjien mielestä hyödyllisimpiä ja houkuttelevimpia. Analyysin ja tutkimuksen perusteella palveluita ja tuotteita voidaan jatkuvasti kehittää, ilman erillisiä kyselyjä. (Facebook 2018c, viitattu 7.2.2019.)

Tietojen keräyksellä vahvistetaan toimintoja, estetään vahingollista toimintaa, havaitaan roskaposti tai muu huono käyttökokemus, pidetään yllä palvelun eheyttä ja varmistetaan turvallisuus Facebook-tuotteissa. Näin voidaan tutkia epäilyttävää käytöstä, käyttöehtoihin kohdistuvia rikkomuksia sekä havaita avuntarve. Sähköpostia, puhelinnumeroa ja muita yhteystietoja käytetään, jotta voidaan lähettää käyttäjälle markkinointiviestejä, tiedottaa uusista tuotteista sekä informoida muutunnoista käytännöistä ja ehdoista. Tietoja käytetään myös, jotta käyttäjälle voidaan vastata, jos hän ottaa itse yhteyttä yhteydenottolomakkeen kautta. (Facebook 2018b, viitattu 6.2.2019.)

Kaiken yllä mainitun lisäksi, käyttäjistä kerättyä tietoa käytetään suorittamaan ja tukemaan tutkimuksia ja innovaatioita. Tutkimukset liittyvät yleiseen yhteiskunnalliseen hyvinvointiin, teknologiseen edistymiseen, yleiseen etuun, terveyteen sekä yksilöiden hyvinvointiin. Esimerkki tällaisesta toiminnasta on auttaminen avustusoperaatioissa, käyttämällä tietoja maahanmuutto- ja pakolaisliikkeistä. Katastrofin sattuessa humanitääristen organisaatioiden on tiedettävä, missä katastrofi-alueella olleet henkilöt ovat nyt, mitä he tarvitsevat sekä kuka on jo turvassa. Tällaista tietoa on usein todella hankala kerätä ja sen tekeminen manuaalisesti veisi organisaatioilta paljon aikaa. Yhä useampien käyttäjien jakaessa tietoja Facebookissa, voidaan näitä tietoja käyttää avustamaan organisaatioita. Tämän vuoksi yritys laatii niin kutsuttuja Disaster Mapeja, eli ”katastrofikarttoja”, käyttäjien antamien tietojen perusteella. Kartoista voidaan seurata missä käyttäjät ovat, mihin he liikkuvat ja missä ovat ilmoittaneet olevansa turvassa. (Facebook 2018b, viitattu 6.2.2019; Maas, P., Nayak, C., Dow, A., Gros, A., Mason, W., Filiz, I. O., Diuk, C., Burrows, G., Jackman, M. C., Sharma, V., Lang, C., Malik, W. & Patel, D. 2017, viitattu 6.2.2019.)

Alkuvuodesta 2018 Facebookia syytettiin äänestäjiin vaikuttamisesta niin Britannian Brexit-äänestyksessä kuin Yhdysvaltain presidentinvaaleissa. Epäillään, että Britannian ero EU:sta ja Donald Trumpin valitseminen presidentiksi, johtui merkittävästi Facebook-käyttäjien kohdistuneesta mainonnasta. Poliittiseksi konsultiksi itseään tituleerannut analytiikkayhtiö Cambridge Analytica keräsi ja käytti luvatta, eli ilman lain vaatimaa suostumusta, noin 87 miljoonan Facebook-käyttäjän yksityisiä tietoja. Tämä oli käyttäjämäärällisesti suurin sosiaaliseen mediaan kohdistunut tietovuoto. Tietovuoto koski 2,7 miljoonaa eurooppalaista käyttäjää, joista 1,1 miljoonaa oli brittiläisiä. Sekä Facebook että Cambridge Analytica yrittivät aluksi kieltää tapahtuneen, kunnes murtuivat median luoman paineen alla ja tunnustivat väärinkäytöksen presidentinvaalien osalta. Brexitin osalta asia jäi ilman lopullista selvyyttä, pelkkien spekulatioiden varaan. Cambridge Analytica ilmoitti joutuvansa lopettamaan toimintansa toukokuussa 2018, vedoten yrityksen saamaan negatiiviseen julkisuuteen. (Parkkari, J. 2018, viitattu 11.3.2019; Rosenberg, M., Confessore, N. & Cadwalladr, C. 2018, viitattu 11.3.2019; Hirvonen, S. 2018, viitattu 11.3.2019.)

3.2.3 Tietojen säilytys ja poisto

Tietosuoja-asetus määrää, että kerätessään henkilötietoja rekisterinpitäjän tulee ilmoittaa käyttäjille heidän tietojensa säilytysaika. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee yrityksen antaa säilytysajalle määrittämiskriteerit. Facebook itse ilmoittaa, että käyttäjien tietoja säilytetään niin kauan, kuin niitä tarvitaan palveluiden ja tuotteiden tarjoamiseen tai vaihtoehtoisesti kunnes käyttäjätili on poistettu. Käyttäjän itse poistamat toiminnot, kuten hakusanat, säilytetään poiston jälkeen kuuden kuukauden ajan Facebookin lokitiedoissa, ennen kuin ne poistetaan lopullisesti. Käyttäjätilin vahvistamiseksi toimitettu valokopio henkilöllisyystodistuksesta puolestaan tuhotaan 30 päivän kuluttua sen lähettämisestä. (Tietosuoja-asetus 13 art; Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Facebook voi tarkastella, käsitellä ja säilyttää käyttäjistä saamiaan tietoja kauemmin kuin käyttöehdoissa on muutoin mainittu, jos niihin liittyy oikeudellinen pyyntö tai velvoite, valtiollinen tutkinta tai jos he voivat estää vahinkoja tietoja säilyttämällä. Sama käytäntö liittyy myös käyttöehtorikkomuksen tutkintaan. Rikkomuksen takia poistetun käyttäjätilin tiedot säilytetään vuoden ajan, jotta Facebook voi estää toistuvan väärinkäytön. Käyttäjistä kerätyt evästetiedot poistetaan tai muutetaan nimettömiksi 90 päivän kuluessa, eikä niitä myydä mainostajille tai jaeta ilman käyttäjän lupaa. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019; Facebook 2019e, viitattu 7.2.2019.)

Facebookin lainmukainen käsittelyperuste on rekisteröidyn suostumus tietojen luovutukseen yritykselle. Käyttäjällä on tietosuojasetuksen mukainen oikeus peruuttaa suostumus milloin tahansa ja sen tulisi käydä yhtä helposti kuin suostumuksen antaminen. Facebookissa käyttäjä voi itse joko poistaa käyttäjätilinsä käytöstä tai pyytää sen poistamista kokonaan. Jos käyttäjä haluaa vain poistaa käyttäjätilinsä käytöstä, voidaan se aktivoida uudelleen koska tahansa kirjautumalla sisään käyttäjätunnuksilla. Käytöstä poistettua käyttäjätiliä ei voida tarkastella eikä käyttäjää voi nimellä hakea, vaikka Facebook pitää muutoin tiedot tallessa. Tietyt tiedot voivat kuitenkin jäädä muille näkyviin, kuten käyttäjän lähettämät viestit. Myös viestipalvelu Messengerin käyttöä voi edelleen jatkaa Facebook-tunnuksilla, vaikka käyttäjätili on poistettu käytöstä. (Tietosuojasetus 6, 17 art; Facebook 2019f, viitattu 7.2.2019.)

Poistettaessa käyttäjätili kokonaan, on toiminto lopullinen, eikä käyttöoikeutta voida palauttaa. Myöskään käyttöoikeutta Messengeriin ei tällöin enää ole. Varmuuden vuoksi Facebook odottaa 30 päivän ajan pyynnön jälkeen, ennen lopullista poistoa. Tämän varotoimenpiteen aikana poistopyyntö voidaan vielä peruuttaa, käyttäjän kirjautuessa takaisin Facebook-tililleen. Vaikka käyttäjätili poistetaan, eivätkä tiedot ole kenenkään saatavilla, voi varmuuskopiotiedoston poistaminen kestää kauemmin, mutta enintään 90 päivää. Facebookin tietokantaan voi tämänkin jälkeen jäädä kopioita lokitietueista ilman henkilökohtaisia tunnisteita, eli anonymisoituja tietoja. Anonymisointi tarkoittaa, että henkilötietoja on käsitelty siten, ettei niistä voida enää mitenkään tunnistaa henkilöä. Ne voidaan joko muuntaa yleiselle tasolle, eli aggregoida, tai muuttaa tilastolliseen muotoon, jolloin yksittäistä henkilöä ei voida enää tunnistaa. Tämän vuoksi anonymisoituja tietoja ei luokitella enää henkilötiedoiksi eikä niihin siten sovelleta tietosuojasetusta. Viestihistoria ei kuulu osaksi käyttäjätiliä, joten viestit voivat jäädä muiden käyttäjien nähtäville, myös profiilin poistamisen jälkeen. (Facebook 2019f, viitattu 7.2.2019; Tietosuojavalvutuksen toimisto 2019c, viitattu 25.2.2019.)

Huhtikuussa 2018 Facebookin toimitusjohtaja Mark Zuckerberg joutui Yhdysvaltojen kongressin eteen vastaamaan yrityksen tietojen keräyksen, käytön ja säilytyksen läpinäkyvyydestä. Kongressissa otettiin puheeksi myös niin kutsutut ”varjoprofiilit”. Jokaiselle Facebook-käyttäjälle sekä henkilölle, joka on vain vierailut Facebook-sivustolla, on luotu varjoprofiili. Henkilöllä voi olla varjoprofiili, vaikka tämä ei olisi koskaan rekisteröitynyt palveluun tai vierailut sivustolla. Näin käy, jos henkilön yhteystiedot ovat jonkun rekisteröityneen käyttäjän laitteen osoitekirjassa, joka synkronoidaan Facebookin kanssa. Facebook luo tätä kautta verkoston, jonka kautta yritys pystyy paremmin kohdentamaan mainoksia ja ehdottamaan ihmisiä, joita käyttäjä saattaa tuntea. Kongressin edustaja Ben Luján kysyi Zuckerbergiltä tiukkoja kysymyksiä varjoprofiileihin liittyen. Alkuun Zuckerberg kielsi tietävänsä mitään varjoprofiloinnista. Facebook on kuitenkin itse todennut keräävänsä tietoja

myös henkilöistä, jotka eivät käytä palvelua. Luján halusi tietää, voiko rekisteröimätön henkilö pyytää tietojen keräyksen lopettamista ja tietojensa poistamista. Zuckerberg vastasi, että kuka tahansa voi koska tahansa pyytää mainontaan tarkoitetun tiedon keräämisen lopettamista. Facebook perustelee rekisteröimättömien henkilöiden tietojen keräystä turvallisuussyillä. Heidän tulee tietää, jos joku yrittää jatkuvasti päästä palvelimille, jotta voidaan estää väärinkäytöksiä. Edustaja totesi, että koska Facebookin toiminta perustuu käyttäjien vapaaehtoiseen suostumukseen kerätä tietoja, ei rekisteröitymättömältä henkilöltä voida suostumusta saada. Lisäksi, jotta henkilö voisi edes pyytää tietonsa Facebookilta, tulee tämän ensin rekisteröityä palvelun käyttäjäksi. Näihin väitteisiin Zuckerbergilta ei kuitenkaan saatu kommenttia. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti sekä läpinäkyvästi. Facebookin olisi pystyttävä osoittamaan, että on saanut suostumuksen henkilötietojen käsittelyyn. Kun tietoja ei saada suoraan henkilöltä itseltään, on hänelle kuitenkin ilmoitettava henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä oikeusperuste. Kaikilla on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä. Jos tietoja käsitellään, on henkilöllä myös oikeus saada pääsy tietoihinsa. (Buchman, B. 2018, viitattu 11.3.2019; Guardian News 2018, viitattu 11.3.2019; Tietosuoja-asetus 5, 7, 14, 15 art.)

4 TIETOSUOJA

Tietosuoja ja yksityisyydensuoja kuuluvat Euroopan perus- ja ihmisoikeuksiin. Jokaisella on lainmukainen oikeus siihen, että hänen yksityiselämänsä ja viestejään kunnioitetaan. Tähän oikeuteen ei saa puuttua, paitsi jos se tapahtuu rikollisuuden estämiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Lain mukaan tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava henkilön suostumuksella, tiettyä tarkoitusta varten. Jokaisella on lisäksi oikeus tutustua hänestä kerättyihin tietoihin. Jokaisella on myös oikeus siihen, että hänen henkilötietojensa suojataan ja siitä säädetään tarkemmin tietosuoja-asetuksella. (Euroopan Unionin perusoikeuskirja 7-8 art; Euroopan ihmisoikeussopimus 8 art.)

4.1 EU:n tietosuoja-asetus

Euroopan tietosuoja-asetus on laadittu koska koettiin, että vanha lainsäädäntö ei enää vastaa nyky-yhteiskunnan tarpeisiin. Samalla haluttiin myös yhtenäistää koko Euroopan unionin alueen tietosuojalainsäädäntö. Tietosuoja-asetuksen edeltäjä oli vuonna 1995 voimaan tullut henkilötietodirektiivi. Tällöin teknologia ei ollut vielä kovin kehittyntä. Direktiivi ei ollut yhtenäinen, sillä se oli saatettu voimaan EU:n jäsenmaissa kansallisella lailla. Jäsenmaiden lait saattoivat erota toisistaan huomattavasti. Lisäksi tiedon määrä on räjähdysmäisesti kasvanut 2000-luvulla, jolloin teknologia on kehittynyt vauhdilla. Tietosuoja-asetuksen valmistelu aloitettiin vuonna 2012. Se astui voimaan vuonna 2016, mutta soveltaminen aloitettiin vasta 25.5.2018, EU-maille annetun siirtymäajan vuoksi. Uudistuksen perusajatuksena on turvata EU:n kansalaisten henkilötietojen suoja. Henkilötietojen keräys ja käyttö ovat muuttuneet teknologian kehityksen ja globalisaation myötä, sillä niitä jaetaan ja kerätään enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Tämä on luonut uusia haasteita ja oikeudellisia ongelmia, joihin tietosuoja-asetus pyrkii luomaan paremmat työkalut. (Korpisaari, ym. 2018, V, 1, 37.)

Tietosuoja-asetus on EU:ssa sovellettava asetus, jolla säännellään henkilötietojen käsittelyä. Asetus antaa henkilötiedoille paremman suojan sekä rekisteröidylle monipuolisemmat mahdollisuudet hallita tietojensa käsittelyä. "Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä" (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2019b, viitattu 11.2.2019). Jokaisella henkilöllä on oikeus siihen, että hänen henkilötietonsa suojataan. Tietosuoja-asetus määrittää, milloin ja miten henkilötietoja voidaan käsitellä ja sen on aina tapahduttava

lainmukaisesti. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2019a, viitattu 11.2.2019; Tietosuojavaltuutetun toimisto 2019b, viitattu 11.2.2019.)

Henkilötiedoilla viitataan luonnollista henkilöä koskevaan tietoon, josta voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa kyseinen henkilö. Henkilö voidaan tunnistaa fyysisten, fysiologisten, geneettisten, psyykkisten, taloudellisten, kulttuurillisten tai sosiaalisten tekijöiden perusteella. Tällaisia tietoja voivat olla niin henkilön koko nimi ja osoite, kuin sijainti ja verkkotunnistetiedot, kuten IP-osoite. Henkilötietojen ei tarvitse olla todenperäisiä. Jos edellä mainittuja tietoja vuodetaan, on kyse tietoturvaloukkauksesta. Loukkaus on tapahtunut, jos tietoja on lainvastaisesti muutettu, tuhottu, hävitetty tai ne ovat tahattomasti hukkuneet. Loukkaukseksi katsotaan myös tilanne, jossa on luvottomasti luovutettu tietoja tai niihin on päässyt käsiksi henkilö, jolla ei olisi ollut oikeutta käsitellä niitä. (Tietosuoja-asetus 4 art; Korpisaari, ym. 2018, 57.)

4.1.1 Käsitteet

EU:n tietosuoja-asetuksella suojataan luonnollisen henkilön perusoikeuksia ja vapauksia. Asetuksella säädetään erityisesti henkilötietojen suojaamisesta sekä siitä, miten niitä saadaan käsitellä. Lainsäädännön tarkoitus ei ole estää henkilötietoihin perustuvaa liiketoimintaa, vaan asettaa sille rajat laillisin keinoin sekä määrittää, miten henkilötietoja voidaan hyödyntää. Tarkoituksena on vahvistaa yksityisyydensuojaa erityisesti verkkoympäristössä, kuten Facebook-palvelussa. Asetusta sovelletaan kaikkeen EU:n kansalaisten henkilötietojen käsittelyyn ja rekisterinpitoon, paitsi Euroopan unionin toimielinten ja laitosten osalta, joista on säädetty omat lakinsa. Yrityksen tarjotessa palveluaan EU:n kansalaisille, on heidän noudatettava tietosuoja-asetusta, vaikka rekisterinpitäjä tai henkilötietojenkäsittelijä olisi fyysisesti Euroopan unionin ulkopuolella. Sillä ei ole merkitystä, onko palvelu ilmainen vai maksullinen. (Tietosuoja-asetus 1-3 art.)

Tietojenkäsittelyksi luetaan toiminnot, joita kohdennetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin joukkoihin, eikä sillä ole merkitystä, onko keräys tehty manuaalisesti vai automaattisesti. Käsitteily voi olla tietojen keräämistä, järjestämistä, säilyttämistä, muokkaamista, hakemista, käyttämistä, siirtämistä tai levittämistä. Se voi myös olla tietojen asettamista muutoin saataville, erilaisten tietojen yhteensovittamista, rajoittamista tai poistamista. Toisin sanoen, henkilötietojen käsittelyksi katsotaan kaikki mahdolliset henkilötietoihin liittyvät toimenpiteet. Facebook kerää laajasti käyttäjään koskevia tietoja. (Tietosuoja-asetus 4 art; Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Profilointi tehdään aina automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ja sillä arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia sekä pyritään ennakoimaan niitä. Henkilökohtaisilla ominaisuuksilla tarkoitetaan henkilön työsuoritusta, taloudellista tilannetta, terveyttä, mieltymyksiä, kiinnostusten kohteita, luotettavuutta, käyttäytymistä, sijaintia ja liikkeitä. Profilointi voi liittyä myös henkilön tahdonilmaisuuksiin tai käyttäytymiseen. (Tietosuojalaki 4 art.)

Rekisterinpitäjäksi katsotaan yritystä, joka määrittelee rekisterinpidon tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitoon on aina oltava suostumus kaikilta rekisteröidyiltä, eli henkilöiltä, joiden tietoja kerätään. Facebook on määritelmän mukaan siis rekisterinpitäjä ja siksi käyttäjän on hyväksyttävä käyttöehdot ennen palveluun rekisteröitymistä. Rekisterillä puolestaan tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, johon tieto kerätään. Rekisterinpitäjän, eli tässä tapauksessa Facebookin, on toteutettava tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla yritys voi osoittaa noudattavansa tietosuojalain asetuksia. Tekniset toimet ovat tietojen suojaamista salasanalla, aikakatkaisulla, työntekijöiden omien laitteiden tietoturvalle sekä heidän perehdyttämistensä tietoturvaan liittyvissä asioissa. Organisatorisissa toimissa tietoihin pääsyä rajataan vain niille, jotka tarvitsevat kyseisiä tietoja. (Tietosuojalaki 4, 24 art; Korpisaari, ym. 2018, 94-95.)

4.1.2 Henkilötietojen käsittelyn periaatteet

Henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita ovat lainmukaisuus, kohtuullisuus, läpinäkyvyys, käyttötarkoitussidonnaisuus, tietojen minimointi, täsmällisyys, säilytyksen rajoittaminen, eheys ja luottamuksellisuus. Lisäksi uutena lisänä asetuksessa on osoitusvelvollisuus. Tällöin rekisterinpitäjä on velvollinen näyttämään toteen, että henkilötietoja on käsitelty periaatteiden mukaisesti kaikissa käsittelyn vaiheissa. (Tietosuojalaki 5 art.)

Tietojen käsittelylle on aina oltava lainmukainen peruste. Lainmukainen peruste tulee joko rekisteröidyn suostumuksesta, sopimuksesta tai rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamisesta. Facebookin henkilötietojen käsittely perustuu käyttäjän suostumukseen. Rekisteröidyn suostumuksella ei ole määrämystä, joten sen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti, joko paperilla tai sähköisesti. Facebookissa suostumus annetaan sähköisesti, kun käyttöehdot hyväksytään palveluun rekisteröityessä. Lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos tämä on vähintään 16-vuotias. Jäsenvaltiot saavat säätää alemmasta iästä, mutta alaraja on 13 vuotta. Mikäli lapsi on vielä alle säädetyn iän, hänen henkilötietojaan saadaan käsitellä vain huoltajan suostumuksella. Face-

book on määrittänyt rekisteröitymiselle ikärajakseen kaikille vähintään 13 vuotta, poikkeuksena Espanja, jossa alaikäraja on 14 vuotta (Facebook 2019h, viitattu 25.2.2019). Tämä tarkoittaa sitä, että yrityksen on kohtuullisin toimenpitein saatava huoltajan suostumus henkilötietojen käsittelyyn alle 16-vuotiailta. Rekisterinpitäjän tulee pystyä osoittamaan suostumuksen olemassaolo. Facebookin osalta tämä tarkoittaa sitä, että heidän on näytettävä toteen, että käyttäjä on rekisteröityessä klikannut Rekisteröidy -painiketta. Suostumuksen voi peruuttaa milloin tahansa ja sen kuuluisi olla yhtä helppoa kuin suostumuksen antaminen. Facebookissa suostumuksen voi peruuttaa poistamalla käyttäjätilin kokonaan. (Tietosuoja-asetus 5-8 art; Korpisaari, ym. 2018, 101-103, 140, 142; Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019; Facebook 2018i, viitattu 27.2.2019.)

Kohtuullisuus edellyttää, että tietoja ei väärinkäytetä. Tämä periaate myös varmistaa, että rekisteröity on tietoinen käsittelyn tarkoituksesta ja ettei hänestä kerätä tietoja salaa. Tietoja on siis kerättävä myös rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi. Rekisteröidyn on saatava tieto siitä, miten ja mitä tietoja kerätään sekä miten niitä käsitellään ja käytetään. Facebook kertoo käyttöehdoissaan mitä tietoja kerätään ja mihin niitä käytetään. Tieto henkilötietojen suojasta ja rekisteröidyn oikeuksista on myös ilmoitettava rekisteröidylle. Rekisteröidyn tulee löytää käsittelyä käsitteleviä tietoja, kuten tietosuojaselosteita helposti ja ne tulee olla ilmaistuna selkeästi. Facebookin käyttöehdot ovat kaikkien luettavissa yrityksen sivustolla ja tiedot on annettu hyvin selkeästi. Käyttöehdot voi lukea yli sadalla eri kielellä. (Tietosuoja-asetus 5 art; Korpisaari, ym. 2018, 90-91; Facebook 2019b, viitattu 30.1.2019.)

Henkilötietoja on kerättävä vain tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Näin rajoitetaan sitä, mihin käyttötarkoitukseen kerättyä tietoa voidaan käyttää. Samoja tietoja saa käyttää toista käyttötarkoitusta varten vain silloin, kun se ei ole yhteensopimaton alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa. Jatkokäsittelyä voidaan siten tehdä tietyissä rajoissa. Facebook kerää käyttäjien tietoja ja säilyttää niitä niin kauan, kuin niitä tarvitaan palveluiden ja tuotteiden tarjoamiseen. Käsittelylle on aina määritettävä tarkoitus. Facebookilla käsittelyn tarkoitus on pääsääntöisesti henkilökohtaisemman käyttäjäkokemuksen tarjoaminen. (Tietosuoja-asetus 5 art; Korpisaari, ym. 2018, 92; Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Kerättävät tiedot tulee olla riittäviä ja olennaisia käsittelyn kannalta sekä tarpeettomat tiedot on poistettava. Näin pyritään tietojen minimointiin, jolla varmistetaan, että ylimääräisiä tietoja ei kerätä tai käsitellä. Henkilötiedot on oltava täsmällisiä ja päivitettyjä. Rekisterinpitäjän on kohtuullisilla toimenpiteillä varmistettava, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot

poistetaan tai oikaistaan ilman viivästyksiä. Koska Facebookilla on miljardeja käyttäjiä, ei voida katsoa kohtuulliseksi, että he varmistaisivat jokaisen käyttäjän tietojen ajantasaisuuden. Käyttöehtojen mukaan käyttäjän on käytettävä nimeä, jota tämä käyttää myös päivittäisessä elämässään. Tietoja ei saa säilyttää pidempään, kuin se on tarpeen ja säilytysajan tulee olla mahdollisimman lyhyt. Mikäli henkilötietoja ei enää tarvita, tulee ne poistaa tai anonymisoida. Facebook vähintäänkin anonymisoi käyttäjien tiedot, kun käyttäjä päättää poistaa käyttäjätilinsä kokonaan (Facebook 2019f, viitattu 7.2.2019). Tietoja on käsiteltävä huolellisesti ja varmistettava asianmukainen turvallisuus. Tiedot tulee suojata ulkopuolisilta uhilta, kuten vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä ja organisatorisia toimia. (Tietosuojasetus 5 art; Korpisaari, ym. 2018, 93-94; Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019.)

Lähtökohtaisesti on kiellettyä käsitellä henkilötietoja, joista ilmenee henkilön rotu, etninen alkuperä, poliittiset mielipiteet, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys, geneettiset tai biometriset tiedot, terveyttä koskevat tiedot tai seksuaalinen käyttäytyminen ja suuntautuminen. Edellä mainittuja tietoja ei siis saa käyttää henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten. Facebook kuitenkin hyödyntää näitä tietoja palvelussaan, jotta käyttäjät näkisivät ainutlaatuisesti heille kohdennettua sisältöä. Erityisiä henkilötietoja saa kerätä, jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa. Tähän artiklaan nojaten, Facebook kerääkin näitä tietoja vain, jos käyttäjä on itse antanut tiedot profiilissaan. (Tietosuojasetus 9 art; Korpisaari, ym. 2018, 148-149; Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Rekisterinpitäjän on noudatettava kaikkia edellä mainittuja periaatteita ja pystyttävä osoittamaan niiden toteutuminen käytännössä. Osoitusvelvollisuus on kyettävä todentamaan esimerkiksi dokumentoimalla tehtyjä toimenpiteitä koko tiedon elinkaaren ajan. (Tietosuojasetus 5 art; Korpisaari, ym. 2018, 95-96.)

4.1.3 Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuojasetuksella on lisätty rekisteröidyn oikeuksia omiin tietoihinsa. Rekisteröidyllä tarkoitetaan henkilöä, jonka tietoja kerätään, kuten Facebook-käyttäjä. Facebook antaakin nykyään mahdollisuuden tarkastella tai pyytää tarkasteltavaksi kaikki käyttäjän tiedot tämän niin halutessaan. Henkilötietojen käsittely on läpinäkyvämpää ja rekisteröidyn on helpompi saada siitä tietoa. Rekisteröidyn tulee halutessaan saada tieto käsittelystä läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä muo-

dossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä. Pyyntöstä on myös ilmoitettava henkilötietojen vastaanottajat. Tiedot on toimitettava hänelle kirjallisesti tai muilla tavoin ja tapauksen mukaan sähköisessä muodossa. Facebook toimittaa pyydetyt tiedot oman käyttäjätilin kautta ladattavana, selkeänä zip-tiedostona. Rekisteröidyllä on oikeus siirtää saamansa henkilötiedot toiselle rekisterinpitäjälle ilman alkuperäisen rekisterinpitäjän suostumusta (Tietosuoja-asetus 20 art). Rekisteröity saa lain mukaan vaatia tietojen antamista myös suullisesti. Rekisteröidyllä on oikeus vaatia rekisterinpitäjää oikaisemaan epätarkat ja virheelliset henkilötiedot, jolloin rekisterinpitäjän tulee oikaista nämä tiedot ilman aiheetonta viivästystä. Oikaisupyyntöä ei tarvitse perustella, mutta tieto on pystyttävä osoittamaan virheelliseksi. (Tietosuoja-asetus 12, 16, 19 art; Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019; Korpisaari, yms. 2018, 218.)

Rekisteröidyllä on oikeus päästä käsiksi häntä koskeviin tietoihin. Hänen tulee pystyä käyttämään tätä oikeutta vaivattomasti ja kohtuullisin väliajoin. Hänellä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä. Facebook-käyttäjä pääsee koska tahansa tarkastelemaan omia tietojaan kirjautumalla palveluun omilla tunnuksillaan. Halutessaan rekisteröidyllä on oikeus saada tieto muun muassa käsittelyn tarkoituksesta, kolmansista osapuolista ja henkilötietojen suunnitellusta säilytysajasta. Tarkkoja tietoja tietojen säilytysajoista ei Facebookin käyttöehdoista löytynyt. Määrittämiskriteerinä kuitenkin oli, että tietoja säilytetään niin kauan kuin ne ovat palvelun tuottamisen kannalta oleellisia. Halutessaan rekisteröity voi vaatia maksutta rekisterinpitäjältä jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista. Facebook-käyttäjä voi pyytää yritystä toimittamaan kaikki hänestä kerätyt tiedot. Mikäli rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta rekisteröidylle häntä koskevia tietoja, on rekisterinpitäjän kerrottava kieltäytymisen syy. Rekisteröidyllä on tässä tilanteessa oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle. (Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019; Tietosuoja-asetus 15 art; Korpisaari, yms. 2018, 209, 214.)

Rekisteröity voi vaatia myös tietojen poistamista, jos henkilötietoja ei enää tarvita siihen tarkoitukseen, johon ne on alun perin kerätty. Rekisterinpitäjän on poistettava nämä tiedot ilman aiheetonta viivästystä. Rekisteröity voi myös peruuttaa suostumuksensa, jos käsittelylle ei ole enää laillista perustetta tai henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti. Facebookissa käyttäjät voivat koska tahansa poistaa käyttäjätilinsä kokonaan. Tässä tapauksessa Facebook säilyttää tiedot varmuuden vuoksi vielä 30 päivän ajan, jos käyttäjä katuukin päätöstään ja haluaa vielä palauttaa tilin. Jos tiliä ei enää palauteta, tiedot poistetaan lopullisesti 30 päivän kuluttua. Asetuksessa ei määritellä mitä tietojen poistamisella tarkoitetaan, mutta tiedot on joka tapauksessa poistettava pysyvästi. Poistettuihin tietoihin ei saa enää päästä käsiksi kukaan, edes rekisterinpitäjä. Rekisteröity voi myös rajoittaa käsittelyä, jos hän kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden. Käsittelyä rajoitetaan siihen

asti, kunnes rekisterinpitäjä on varmistanut niiden paikkansapitävyyden. Rekisteröity voi myös kokonaan vastustaa henkilötietojensa käsittelyä. Rekisterinpitäjällä ei ole silloin enää oikeutta käsitellä tietoja. Tietoja voidaan käsitellä rekisterinpitäjän osoittaessa, että käsittelylle on olemassa tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn oikeudet. Rekisteröity voi aina vastustaa tietojaan käytettäväksi suoramarkkinointiin. Tällöin rekisterinpitäjä ei saa käsitellä rekisteröidyn tietoja tähän tarkoitukseen. (Tietosuoja-asetus 17-18, 21 art; Facebook 2019f, viitattu 7.2.2019; Korpi-saari, yms. 2018, 223.)

Jokaisella rekisteröidyllä on oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin, jos oikeuksia on loukattu sillä, että tietosuoja-asetusta ei ole noudatettu hänen henkilötietojensa käsittelyssä. Kanne on nostettava siinä EU:n jäsenvaltiossa, jossa rekisterinpitäjällä tai henkilötietojen käsittelijällä on toimipaikka. Rekisteröity voi valtuuttaa voittoa tavoittelemattoman järjestön ajamaan hänen asiaansa. Rekisteröity on lain nojalla oikeutettu saamaan korvausta aiheutuneesta vahingosta. (Tietosuoja-asetus 79-80, 82 art.)

4.1.4 Rekisterinpitäjän velvollisuudet

Rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset, eli hallinnolliset, toimenpiteet käsiteltävän tiedon suojaamiseksi. Suojauksessa otetaan huomioon uusin tekniikka ja toteuttamiskustannukset. Teknologian tulee taata käsittelyjärjestelmien ja palveluiden jatkuva saatavuus, luotamuksellisuus, eheys ja käytettävyys. Teknisen tai fyysisen vian sattuessa tietoihin pääsy tulee pystyä varmistamaan. Rekisterinpitäjän on myös pystyttävä osoittamaan, että käsittely tapahtuu lainmukaisesti. Mikäli käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä, kuten Facebook joissain tapauksissa tekee, on turvatoimien oltava varmempia. (Tietosuoja-asetus 24, 32 art; Facebook 2019d, viitattu 7.2.2019.)

Rekisterinpitäjän sijaitessa muualla kuin Euroopassa, on sen nimettävä kirjallisesti edustaja EU:n aluetta varten. Edustajan on oltava fyysisesti sijoittunut johonkin unionin jäsenvaltioista. Yhdysvaltalaisesta Facebook, Inc. -yritystä edustaa Euroopassa Facebook Ireland Ltd., joka sijaitsee Irlannissa. Rekisterinpitäjän tulee antaa edustajalleen toimivaltuudet hoitaa yhteydenottoja valvontaviranomaisilta tai rekisteröidyiltä. Edustaja vastaa rekisterinpitäjän sijasta kaikkiin kysymyksiin, jotka liittyvät tietojen käsittelyyn. Jos Facebook-käyttäjällä on kysymys tietosuojaan liittyen, voi hän ottaa yhteyttä Facebook Irelandin tietosuojavastaavaan, joko yhteydenottolomakkeella tai postitse.

Vaikka rekisterinpitäjä nimeää edustajan, ei se rajoita oikeustoimia rekisterinpitäjää vastaan. Rekisterinpitäjän, ja tarvittaessa hänen edustajansa, on ylläpidettävä tietosuojaselostetta, josta käy ilmi heidän vastuullaan oleva käsittelytoiminta. Rekisterinpitäjän tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle henkilötietojen tietoturvan vaarantumisesta ilman aiheutonta viivästystä. Ilmoitus tulee tehdä mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa uhan huomaamisesta. Rekisterinpitäjän tulee myös ilmoittaa rekisteröidylle loukkauksesta ilman aiheutonta viivästystä. Rekisterinpitäjän on pyydetessä tehtävä yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa sen tehtävien suorittamiseksi. (Tietosuoja-asetus 27, 30, 31, 33-34 art; Facebook 2019h, viitattu 8.2.2019.)

Rekisterinpitäjän on helpotettava rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä. Heidän on toimitettava rekisteröidylle selkokieleisesti ja tiiviisti ilmaistuna häntä koskevat henkilötiedot maksutta. Facebook kokoaa maksutta kaikki käyttäjän pyytämät tiedot yhteen tiedostoon, tämän niin halutessa. Rekisterinpitäjän tulee kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä ilmoittaa rekisteröidylle, mihin toimenpiteisiin hänen pyyntönsä johdosta on ryhdytty. Kuukauden kuluessa on myös ilmoitettava, jos toimenpiteisiin ei ryhdytä sekä ilmoitettava syyt siihen. Pyyntö ollessa monimutkainen tai jos tietojen määrä on suuri, määräaika voidaan pidentää enintään kahdella kuukaudella. Mahdollisesta jatkamisesta on kuitenkin ilmoitettava kuukauden määräajassa pyynnön esittäjälle. Lisäksi on aina ilmoitettava rekisteröidyn oikeudesta valittaa valvontaviranomaiselle. Facebook ilmoittaa tietosuojaselosteessaan, että käyttäjällä on oikeus ottaa yhteyttä Irlannin tai paikalliseen tietosuojavaltuutettuun. (Tietosuoja-asetus 12 art; Facebook 2018b, viitattu 31.1.2019.)

Rekisterinpitäjän tulee henkilötietoja kerätessään ilmoittaa rekisteröidylle heidän tai heidän edustajansa yhteystiedot sekä yrityksen tietosuojavastaavan tiedot. Heidän on myös ilmoitettava tietojen käsittelyn tarkoitus, oikeusperuste käsittelylle, kolmansien osapuolien edut sekä tietojen vastaanottajat. Lisäksi on annettava tieto siitä, aikooko rekisterinpitäjä siirtää henkilötietoja kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille. Asianmukaisen ja läpinäkyvän käsittelyn takaamiseksi on ilmoitettava henkilötietojen säilytysaika, rekisteröidyn oikeus päästä käsiksi tietoihin, hänen oikeutensa pyytää tietojen oikaisua tai poistoa. Rekisterinpitäjän on mahdollistettava rekisteröidyn oikeus peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa. Pyydetessä henkilötietojen oikaisua, poistoa tai käsittelyn rajoittamista, on rekisterinpitäjän ilmoitettava pyynnöstä myös jokaiselle, jolle henkilötietoja on luovutettu. Näin ei tarvitse kuitenkaan toimia silloin, kun ilmoittaminen on mahdotonta tai aiheuttaa kohtuutonta vaivaa. (Tietosuoja-asetus 13, 19 art.)

Tietosuoja-asetusta rikottaessa, on valvontaviranomaisen ohjeistettava ja neuvottava rekisterinpitäjää. Viranomainen voi myös asettaa väliaikaisen tai pysyvän käsittelykiellon henkilötiedoille. Rikkomuksen aiheuttaessa vahinkoa, on siitä kärsineelle henkilölle maksettava korvausta aiheutuneesta vahingosta. Vahingosta vastaa jokainen tietojenkäsittelyyn osallistunut osapuoli. Rekisterinpitäjä voidaan vapauttaa vastuusta tämän osoittaessa, että ei ollut millään tavoin vastuussa vahingon aiheuttaneesta tapahtumasta. Asetuksen rikkomisesta määrättävä hallinnollinen sakko on maksimissaan 20 miljoonaa euroa. Yrityksen ollessa kyseessä, on sakko enintään 4% sen edeltävän tilikauden vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta. Jos hallinnollista sakkoa ei sovelleta, määrittäjänsenvaltio seuraamuksen ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen täytäntöönpanemiseksi. Asetus ei anna ohjeita seuraamuksien määrittämiselle, mutta toteaa, että niiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. (Tietosuoja-asetus 58, 82-84 art.)

4.2 Privacy Shield

Privacy Shieldin, eli suomennettuna ”yksityisyyden suoja” -nimisen järjestelmän, on laatinut Yhdysvaltojen kauppaministeriö yhdessä Euroopan komission ja Sveitsin hallinnon kanssa vuonna 2016. Ennen tätä käytettiin järjestelyä nimeltä Safe Harbor, eli ”turvasatama”. Privacy Shield otettiin käyttöön 1.8.2016. Se on laadittu, jotta yritykset saisivat yhtenäisen tavan toimia tietojenkäsittelyn turvallisuuden suhteen, kun henkilötietoja siirretään Euroopan unionista Yhdysvaltoihin. Tarkoitus on siis turvata EU:ssa olevien henkilöiden keskeiset oikeudet, kun heidän tietojensa siirretään Yhdysvaltoihin kaupallisessa tarkoituksessa. Järjestelyllä seurataan myös sitä, että siirto tapahtuu EU:n lakien mukaisesti. Privacy Shield -järjestelmää hallinnoi kansainvälinen kauppahallinto ITA, joka toimii kauppaministeriön alaisuudessa. Järjestelmään liittyminen on yrityksille vapaaehtoista, mutta siihen liittyneet saavat julkisen sertifikaatin toiminnastaan. (Privacy Shield 2019a, viitattu 8.2.2019; Privacy Shield 2019b, viitattu 27.2.2019; European Commission 2019, viitattu 8.2.2019.)

Privacy Shield -järjestelmä vaatii, että sen jäsenyritykset omaavat vahvat tietosuojavaatimukset Euroopan unionista vastaanotettavien henkilötietojen osalta. Heidän on myös ilmoitettava käyttäjille, että he saattavat olla velvollisia luovuttamaan henkilötietoja Yhdysvaltojen viranomaisille heidän lakiinsa perustuvien pyyntöjen nojalla. Lisäksi yritysten on tarjottava henkilöille tehokas suoja ja mahdollisuus oikaista omia tietojansa. EU ja Yhdysvallat pitävät vuosittain yhteisen vuosikatsauksen, jonka tarkoituksena on asianmukaisen soveltamisen valvonta. Facebook on liittynyt Privacy Shieldiin 30.9.2016. He ovat ilmoittaneet, että keräävät ja käsittelevät henkilökohtaisia tietoja hei-

dän tuotteisiinsa ja palveluihinsa liittyen. Tietoja kerätään mainostajilta, käyttäjiltä ja yhteistyökumppaneilta Euroopan unionissa. Pääasiassa Facebook valitsee kumppaneikseen yrityksiä, jotka ovat myös Privacy Shieldin jäseniä. (European Commission 2019, viitattu 8.2.2019; Privacy Shield 2017, viitattu 8.2.2019.)

Omassa Privacy Shield ilmoituksessaan, Facebook lupautuu noudattamaan Privacy Shield -järjestelyn periaatteita Workplace Premium -palvelun, mainosten ja mittaustuotteiden osalta. Workplace Premium on palvelu, jonka avulla rekisterinpitäjät voivat lähettää käyttäjiensä tietoja Facebookin käsiteltäväksi. Pääsääntöisesti lähetetyt tiedot sisältävät liiketoimintayhteystietoja, asiakas- ja työntekijätietoja, työntekijöiden luomaa sisältöä ja viestintää sekä muita kumppaneiden hallinnassa olevaa tietoa. Facebook tarjoaa lisäksi mainoksia ja mittaustuotteita, joiden kautta yritys vastaanottaa kumppaneilta tietoja, jotka sisältävät yhteystietoja ja tietoa yksityishenkilöiden käyttökokemuksista. Tiedot sisältävät myös tietoa toiminnasta kumppanin tuotteissa ja palveluissa sekä tietoa käyttäjien vuorovaikutuksesta mainosten kanssa. Facebook Ireland toimii kaiken edellä mainitun, EU:sta tulevien tietojen pääkäsittelijänä ja Facebook, Inc. sen alikäsittelijänä. (Facebook 2019g, viitattu 8.2.2019.)

Privacy Shieldin jäsenenä Facebook sitoutuu tarjoamaan yksityishenkilöille pääsyn itseään koskeviin henkilökohtaisiin tietoihin, joita yritys säilyttää kumppaneidensa puolesta. He pyrkivät myös kohtuullisin määrin antamaan mahdollisuuden korjata, täydentää tai poistaa virheellisiä tietoja. Facebook saa siirtää tietoja kolmansille osapuolille, mutta Privacy Shield periaatteiden mukaan, on siitä silloin itse vastuussa. Yritys ei kuitenkaan ole vastuussa tilanteissa, joissa on tapahtunut vahinko, johon ei ole ollut osallinen. Yhdysvaltojen liittovaltion kaupankäyntikomissiolla on tutkinta- ja toimeenpanovalta Privacy Shield -järjestelyn periaatteiden noudattamisen osalta. Käyttäjä voi ottaa Facebookiin yhteyttä kysymyksissä ja huolenaiheissa, jotka koskevat Privacy Shield -järjestelyä. Privacy Shield määrää, että yrityksen on vastattava käyttäjälle 45 päivän kuluessa valituksen saapumisesta tämän valittaessa yrityksen tietojen keräyksen käytännöistä. (Facebook 2019g, viitattu 8.2.2019; Privacy Shield 2017, viitattu 8.2.2019.)

Tietosuojakäytännöissä Facebook kertoo käyttäjille jakavansa tietoja maailmanlaajuisesti, niin yhtiöiden sisällä kuin ulkoisesti kumppaneidensa kanssa. Facebook Ireland hallitsee näitä tietoja ja niitä jaetaan niin Yhdysvaltoihin kuin muualle maailmaan säilytystä ja käsittelyä varten. Tiedonsiirto on tarpeellista, jotta Facebook-tuotteita voidaan käyttää. Facebook käyttää Euroopan komission hyväksymiä mallisopimuslausekkeita ja tiedonsiirron osalta hyödyntää heidän riittävyyspäätök-

siänsä. Euroopan komissiolla on valta määrittää tietosuojasetuksen nojalla, tarjoaako EU:n ulkopuolinen maa riittävän tietosuojan tiedonsiirtoa varten. Tällä hetkellä komissio on hyväksynyt tiedonsiirron kolmeentoista maahan EU:n ulkopuolelle. Yhdysvallat on listalla vain sillä ehdolla, että tietoja siirretään Privacy Shieldin kautta. (Facebook 2018b, viitattu 26.2.2019; European Commission 2016, viitattu 26.2.2019.)

Privacy Shieldia edeltävä Safe Harbor -järjestely kaatui vuonna 2015 Maximilian Schremsin aloittaman oikeustapauksen vuoksi. Syksyllä 2011 Schrems teki Irlannin tietosuojavaltuutetulle 22 yksittäistä valitusta Facebookin tietosuojongelmiin liittyen. Väitteissä muun muassa todettiin, ettei yrityksellä ole syytä säilöä pitkään käyttäjien jo tuhoamia yksityisviestejä, että he keräävät käyttäjiensä valokuvista kasvotunnustietoja eivätkä anna käyttäjilleen pyydettyä läheskään kaikkia tietoja, joita heistä on kerätty. Virasto julkaisi 150-sivuisen selvityksen, jossa Facebookille annettiin suosituksia yksityisyydensuojan parantamiseksi. Facebook tekikin selvityksen myötä pieniä muutoksia, muun muassa päivittämällä käyttöehtojaan ja selventämällä ohjeitaan. Schrems ei ollut tyytyväinen tehtyihin toimenpiteisiin, vaan arveli Facebookin toiminnan edelleen rikkovan EU:n tietosuojasäädöksiä. Hän jatkoi valitusten tekemistä, kunnes tietosuojavaltuutettu lakkasi vastaamasta hänen pyyntöihinsä. Kesällä 2013 paljastui, että NSA sai haltuunsa laajasti EU:n kansalaisten henkilökohtaisia tietoja. Safe Harbor ei suojellut tältä vakoilulta, vaan sen mukaan yritys sai säilyttää EU:n kansalaisten henkilötietoja Yhdysvalloissa, jos se huolehtii tietojen suojaamisesta. Toisin sanoen yritys sai noudattaa Yhdysvaltojen paikallisia lakeja tietojenkäsittelyyn liittyen, vaikka ne rikkoivat EU:n kansalaisoikeuksia. Schrems teki vielä useita valituksia eri maiden tietosuojaviranomaisille, mutta ne hylättiin vedoten mitättömyyteen tai härnäystarkoitukseen. Tämän vuoksi hän päätti kannella viranomaisten toiminnasta Irlannin korkeimpaan oikeuteen. Tapaus kuitenkin siirrettiin EU-tuomioistuimen käsiteltäväksi. Facebookin osalta kanteessa tarkisteltiin käyttäjien henkilötietojen siirtämistä ja säilyttämistä Yhdysvaltojen servereillä sekä tämän laillisuutta. Lokakuussa 2015 EU:n tuomioistuin lopulta totesi Safe Harbor -sopimuksen laittomaksi, koska se rikkoi EU:n kansalaisten perusoikeuksia ja oli siten mitätön. Safe Harbor -sopimuksen voimassaolo päättyi välittömästi. Sopimus mahdollisti EU:n kansalaisten tietojen siirtämisen NSA:n vakoiltavaksi. (Koistinen, O. 2016, viitattu 11.3.2019; ECLI:EU:C:2015:650.) NSA, eli National Security Agency, on Yhdysvaltojen hallituksen perustama virasto, joka vastaa maan kyberturvallisuudesta (National Security Agency 2019, viitattu 11.3.2019).

5 TUTKIMUS

Tutkimusmenetelmämme on tapaus- eli casetutkimus, joka on laadullisen tutkimuksen menetelmä. Tapaustutkimuksessa tutkitaan yhtä tiettyä tapausta, kuten yritystä tai yrityksen prosessia. Tämän vuoksi tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä. (Koskinen, ym. 2005, 154.) Keskityimme tutkimuksemme vain Facebookiin, emmekä ottaneet huomioon muita sosiaalisen median alustoja. Tarkastelimme vain Euroopan unionissa sijaitsevia Facebook-käyttäjiä. Rajaus johtuu siitä, että tietosuoja-asetus koskee vain EU:n kansalaisten henkilötietoja. Haluamme työmme tuloksena saada vastaukset seuraaviin tutkimuskysymyksiin: mitä tietoja Facebook kerää käyttäjistään, mihin tietoja käytetään, kauanko niitä säilytetään sekä vastaavatko Facebookin käyttöehdot tietosuoja-asetuksen määräyksiä. Tutkimus alkaa omien tietojen pyytämällä Facebookilta. Käytämme tietoja kysymysten pohjana, jotka lähetämme sähköisiä kanavia hyödyntäen sekä Facebookin tietosuojavastavalle että Suomen ja Irlannin tietosuojavaltuutetuille. Lopuksi testaamme vielä alaikäisen käyttäjätilin luomista Facebook-palveluun. Alla olevassa taulukossa havainnoimme tutkimuksen etenemistä kronologisessa järjestyksessä (TAULUKKO 1).

TAULUKKO 1 Kuvaus tutkimuksen etenemisestä.

Tutkimukseen liittyvä viestintä, esittämämme kysymykset ja saadut vastaukset löytyvät opinnäytetyön liitteistä 1-10 sekä 12.

5.1 Tietojen pyyntö

Käyttöehtojen mukaan käyttäjistä kerättyjä tietoja voidaan tarkastella ja poistaa palvelun asetuksien kautta. Käyttäjä voi myös pyytää Facebookilta kaikki omat tietonsa yhteen tiedostoon. Myös yleinen tietosuoja-asetus määrää, että jokaisella rekisteröidyllä on oltava oikeus saada nähtävään häntä koskevat henkilötiedot. Tietojen on oltava tiiviisti esitetyssä ja helposti ymmärrettävässä muodossa, joka on laadittu selkeällä ja yksinkertaisella kielellä. Tiedot tulee toimittaa kirjallisesti tai suullisesti käyttäjän niin pyytäessä. (Facebook 2018b, viitattu 12.2.2019; Tietosuoja-asetus 12, 15 art.)

Jokainen voi milloin tahansa tarkastella tai poistaa omia tietojaan Facebookissa, menemällä käyttäjätilin asetuksiin ja valitsemalla sieltä ”Facebook-tietosi”. Tästä osiosta tietojaan voi suoraan tarkastella ”tarkastele tietojasi” -painikkeen alta. Tämä johtaa sivulle, jossa on vain suoria linkkejä käyttäjän omiin tietoihin. Toinen vaihtoehto on laittaa tietopyyntö, jolloin Facebook kerää kaikki käyttäjän haluamat tiedot yhteen tiedostoon. Tiedoston lataaminen on suojattu käyttäjän salasanalla. Jos käyttäjä lataa tiedot nettiselaimen kautta kirjaututtuaan palveluun, ei salasanaa kysytä uudelleen, koska varmennus henkilöllisyydestä on juuri tehty. Mobiilisovellus vaatii vain kertakirjautumisen, joten palvelu pyytää salasanan uudelleen ennen tiedoston lataamista.

Halusimme testata tietosuoja-asetuksen suomaa oikeutta tietoihimme, joten pyysimme tietomme ensimmäisen kerran kirjoittaessamme opinnäytetyön teoriaa. Päätimme käyttää näitä tietoja tutkimusmateriaalin perustana. Ensimmäisellä kerralla tietopyynnöissä oli suuri ero tietojen saapumisaajoissa. Ritan tietopyynnössä meni yli kolme tuntia, kun Linda puolestaan sai tietonsa jo kymmenessä minuutissa, vaikka tiedostojen koot olivat samat. Pyysimme viikkoa myöhemmin tiedot toisen kerran, painamalla pyyntöpainiketta juuri samaan aikaan. Tällöin molemmilla meni tasan kolme minuuttia, että saimme sähköpostiviestillä vastauksen. Vastauksessa kerrottiin, että tiedostot ovat nyt ladattavissa ja tarkasteltavissa oman käyttäjätilin kautta. Viestissä painotettiin, että turvallisuussyistä, tiedot ovat ladattavissa vain neljän vuorokauden ajan. (LIITE 1.)

Pyytämämme tiedot sai niiden valmistuttua ladattua Facebook-palvelusta pakattuna zip-tiedostona, joka sisälsi 22 eri kansiota. Kansiot oli nimetty aihealueittain ja sisälsivät HTML-dokumentteja, joita

klikatessa kerätyt tiedot aukesivat selainikkunaan. Alla tiedot aakkosjärjestyksessä nimetyistä kansioista sekä niiden sisältämistä tiedoista.

- About you – Facebookin luokittelema vertaisryhmä perustuen käyttäjän ystävien elämänavaihekuvauksen sekä puhelimesta tuodut yhteystiedot.
- Ads – tiedot kiinnostuksen kohteista, mainostajat, jotka ovat ladanneet listan, jossa tietomme ovat sekä mainostajat, joiden kanssa olemme olleet vuorovaikutuksessa.
- Apps and website – sovellukset ja nettisivut, joihin on kirjautunut Facebook-tunnuksilla sekä niiden luomat julkaisut käyttäjätilin seinälle.
- Calls and messages – lokitiedot puheluista ja viesteistä, jos on antanut keräykselle luvan laitteen asetuksissa.
- Comments – kaikki kirjoitetut kommentit omien tai toisten käyttäjien kuviin, videoihin tai tilapäivityksiin.
- Events – tapahtumia, jotka on itse luonut sekä mihin muiden käyttäjien luomiin tapahtumakutsuihin on vastannut ja mitä niihin on vastattu.
- Following and followers – sivut, joiden seuraamisen on lopettanut ja milloin.
- Friends – tämänhetkiset kaverit, saadut kaveripyynnöt, hylätyt kaveripyynnöt, poistetut kaverit sekä lähetetyt kaveripyynnöt.
- Groups – ryhmien jäseneksi liittymisen ajankohdat sekä ryhmässä jaetut kuvat ja kommentit.
- Likes and reactions – reaktiot toisten käyttäjien tilapäivityksiin ja omissa tilapäivityksissä käytetyt tunnetilat, tykätyt nettisivut, seuratut sivut sekä toimintaloki tykkäyksistä ja kommenteista.
- Location – sijaintiin liittyvät tiedot.
- Marketplace – marketplacen kautta myytyt ja ostetut tuotteet.
- Other activity – tökkäykset ja niiden ajankohdat.
- Pages – sivut, joiden ylläpitäjänä toimii.
- Payment history – maksuhistoria ja valuuttavalinta.
- Photos and videos – aikajana-, albumi-, mobiili-, kansi- ja profiilikuvat luokiteltuna omiin alakansioihinsa, muiden seinillä jaetut kuvat ja videot, käytetyt tarrat sekä jaetut tarinat.
- Posts – muiden julkaisut omalla seinällä sekä omat julkaisut, niin omalla kuin muiden seinillä. Julkaisu voi olla kuva, video, kommentti tai tilapäivitys.

- Profile information – omalla käyttäjätillillä jaetut perustiedot, kuten esimerkiksi nimi, syntymäaika ja kotipaikkakunta sekä profiilin päivityshistoria.
- Saved items and collections – Facebookissa tallennetut kirjanmerkit.
- Search history – hakusanahistoria, eli sanat, joita on hakenut Facebookin hakutoiminnolla.
- Security and login information – tilin toiminta, eli milloin on kirjautunut palveluun, mistä IP-osoitteesta ja millä selaimella; tilin tilan muutokset, eli milloin on poistanut käyttäjätilin käytöstä ja milloin palauttanut takaisin käyttöön; ylläpitotiedot, eli milloin salasana vaihdettu; kirjautumissuojaustiedot, eli IP-osoitteita ja niiden perusteella arvioituja sijainteja koordinaatteina; sisään- ja uloskirjaustiedot, eli milloin on kirjautunut sisään ja milloin ulos sekä mistä IP-osoitteesta ja minkä sivuston kautta; lista kaikista käytetyistä IP-osoitteista sekä missä ja millä laitteella on tällä hetkellä kirjautuneena sisään.
- Stories – arkistoidut tarinoissa jaetut kuvat ja videot.
- Your places – käyttäjän luomien paikkojen nimet, sijainnit sekä luomisajankohdat.

Lopussa on vielä index -niminen linkki, joka avaa kaikkien yllämainittujen tietojen linkit yhdelle sivulle. Tällöin jokaista tiedostoa ei tarvitse avata erikseen kansioista, vaan käyttäjä pääsee helpommin siirtymään edestakaisin sivujen välillä. (LIITE 2.)

Facebook antaa vaihtoehtoina joko tarkistella tietoja suoraan käyttäjätilin kautta tai pyytää tiedot yhtenä tiedostona. Ladattu tiedosto kuitenkin sisältää enemmän tietoja, joita ei näe käyttäjätillillä selatessa. Esimerkiksi omista tiedoista löytyvät tiedot menneistä parisuhteista sekä entisestä nimestä. Heräsi kysymys, mihin näitä tietoja käytetään ja mikä Facebookin juridinen peruste näiden tietojen säilyttämiselle on. Facebook on määritellyt käyttäjilleen niin kutsutun elämänvaihekuvauksen, joka meillä molemmilla oli ”starting adult life” eli aloittamassa aikuisuuden. Tämä tieto on osoitettu nimellä ”friend peer group” eli kavereiden vertaisryhmä. Tietoihin oli lisäksi koottu niin sanottu osoitekirja, joka sisältää tietoja henkilöistä, joiden kaveri on tai on ollut palvelussa. Myös tiedot kaikista henkilöistä, joiden kanssa on viestitellyt joko Facebook Messengerin tai WhatsAppin välityksellä. Osa henkilöistä oli sillä nimellä, jolla käyttäjä on tallentanut tämän yhteystietoihinsa ja osa oli yhdistetty käyttäjien Facebookissa käyttämiin nimiin. Suurimmalla osalla henkilöistä oli puhelinnumero nimen alla. Myös poistetut yhteystiedot löytyivät tiedoista.

Selvää aikaväliä tietojen keräykselle ei ollut. Jotkin tiedot oli kerätty rekisteröitymispäivästä lähtien, kuten kommentit ja tykkäykset. Myös jo poistettujen tilapäivitysten alle kirjoitetut kommentit näkyivät yhä tiedoissa. Tiedot kirjautumisajankohdista oli Ritalla heinäkuusta 2015 alkaen, kun taas Lindalla huhtikuusta 2017 alkaen. Selvästikään tiedoille ei ole säädetty tiettyä säilytysaikaa, mutta

myöskään kappalemäärät eivät täsmänneet. Ritalla kerättyjä lokitietoja oli 353 kappaletta ja Lindalla 201 kappaletta. Emme siis saaneet selville, millä perusteella tietojen säilytys määritellään.

5.2 Yhteydenotot

Meillä heräsi joitain kysymyksiä luettuamme käyttöehdot ja tutustuttuamme tietosuojavastaavaan, sekä silloin, kun tutkimme tietoja, joita Facebook oli meistä kerännyt. Päätimme siksi käyttäjinä ottaa yhteyttä Facebookin tietosuojavastaavaan sivuston yhteydenottolomakkeen kautta. Jaoimme kysymykset kahtia aiheiden perusteella ja lähetimme molemmat omat kysymyksemme. Otimme myös sähköpostitse yhteyttä sekä Irlannin että Suomen tietosuojavaltuutettuihin.

5.2.1 Facebook tietosuojavastaava

Laitoimme 25.2. Facebookin tietosuojavastaavalle viestin, jossa kerroimme pyytäneemme omat tietomme ja niistä heränneen kysymyksiä. Meitä kiinnosti kuulla, minkä seikkojen perusteella kavereiden vertaisryhmä, eli elämänvaihe arvioidaan. Lisäksi halusimme tietää lailliset perusteet säilyttää tiedot käyttäjän menneistä parisuhteista ja entisestä nimestä sekä mihin niitä tarvitaan. Kysyimme myös, miksi eri tietoja on sattumanvaraisilta aikaväleiltä sekä millä perusteella säilytysajat on määritelty. (LIITE 3.) Saimme englanninkielisen vastauksen neljän päivän kuluttua. Siinä pyydettiin vain tarkempi kuvaus ongelmasta. Oletamme, että viestiä ei oltu ymmärretty, joten vastasimme sähköpostiin englanniksi ja toistimme aiemmin kysytyt kysymykset (LIITE 10). Saimme jälleen neljän päivän kuluttua vastauksen, jossa pyydettiin tarkentamaan mitä tarkoitimme ”friend peer groupilla”, eli kavereiden vertaisryhmällä. Lisäksi meitä pyydettiin liittämään vastaukseen mukaan mahdollinen linkki tai kuvankaappaus. Lähetimme kuvankaappauksen saamastamme tiedostosta, jossa elämänvaihe oli määritelty ja kerroimme mistä tieto on peräisin. Lopuksi toivoimme, että saisimme vastauksen kaikkiin kysymyksiimme mahdollisimman pian. Kun viestin lähetyksestä oli kulunut 10 päivää ilman vastausta, lähestyimme tietosuojavastaavaa vielä toisella sähköpostilla. Muistutimme kohteliaasti, että tietosuojavastaavan mukaan, henkilötietoja koskeviin kyselyihin on vastattava kuukauden kuluessa alkuperäisestä pyynnöstä (Tietosuojavastaava 12 art). Kerroimme odottavamme vastausta 25.3. mennessä, koska alkuperäinen pyyntö oli lähetetty 25.2. Saimme tietosuojavastaavalta lopulta vastauksen vasta 5.4. Viestissä annettiin ohjeet, miten voimme tarkastella sekä ladata omia tietojamme Facebookin itsepalvelutyökalujen avulla. Kysymyksemme

menneiden parisuhteiden ja entisten nimien säilytyksen osalta sivuutettiin kokonaan. Saimme kuitenkin jonkinlaisen vastauksen siihen, miten elämänvaihe määritellään. Elämänvaihe määritellään sen perusteella, kenen kanssa käyttäjä on vuorovaikutuksessa Facebook-alustalla. Tämä selittää miksi tieto oli otsikoitu ”kavereiden vertaisryhmäksi”. Lopuksi viestissä oli suora lainaus käyttöehdoista sen osalta, kauanko tietoja säilytetään, eli emme saaneet tästäkään mitään uutta tietoa. (LIITE 12.)

Toisessa viestissä, jonka lähetimme myös 25.2., kerroimme lukeneemme käyttöehdot ja halusimme tietää niistä lisää. Facebook itse perustelee tietojen keräämisen käyttökokemuksen parantamisella, joten halusimme kuulla, mitä se käytännössä tarkoittaa. Kysyimme myös, että jos käyttäjätilin poistaa, niin miksi tiedot anonymisoidaan, eikä niitä poisteta kokonaan. (LIITE 4.) Saimme edellä mainittuihin kysymyksiin englanninkielisen automaattisen vakiovastauksen jo saman päivänä aikana. Viestin alussa mainitaan, että olimme kyselleet henkilötietojen käsittelystä. He totesivat heti perään, että ilman tietojen keräämistä, ei Facebook-tuotteita voisi käyttää lainkaan. Facebook kehuu päivittäneensä käyttöehdot sekä tietosuojakäytännön helposti ymmärrettävimmiksi. Vastauksessa kerrotaan, että henkilökohtaisella käyttökokemuksella tarkoitetaan sitä, että jokaisen käyttäjän kokemus Facebookissa on ainutlaatuinen. Facebook ilmoittaa tarjoavansa enemmän tietoa siitä, miten se toimii ja miten he käyttävät tietoja räätälöidäkseen julkaisut ja mainokset, joita käyttäjät näkevät. Tätä lisätietoa ei kuitenkaan vastauksessa ollut, vaan he ohjasivat lukemaan käyttöehdot ja tietokäytännöt. Viestissä mainitaan myös, että tietoja ei koskaan myydä kenellekään, koska heillä on velvollisuus pitää käyttäjiensä tiedot turvassa. Heillä on siksi tiukat rajoitukset sille, miten yhteistyökumppanit saavat käyttää tietoja. Lisäksi he toivat esille, että käyttäjillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, mitä mainoksia näkevät. Emme saaneet vastausta siihen, miksi tiedot anonymisoidaan poistamisen sijaan, ainoastaan tiedon siitä, miten asioita voi poistaa Facebook-tililtä. He jakoivat myös usean linkin edellä mainituista aiheista. Saimme toisin sanoen vastauksen, jossa oli paljon tekstiä, mutta ei lainkaan vastauksia alkuperäisiin kysymyksiimme. Lopussa todettiin, että voimme vielä olla yhteydessä, jos meillä on lisää kysymyksiä. (LIITE 7.)

Meillä oli lisää kysymyksiä, sillä emme saaneet lainkaan suoria vastauksia esittämiimme kysymyksiin. Löysimme kuitenkin ensimmäiseen kysymykseen vastauksen Tietosuojavaltuutetun toimiston sivuilta. Anonymisoituja tietoja ei tarvitse poistaa, koska ne eivät ole enää henkilötietoja, sillä niitä ei pystytä yhdistämään yksittäiseen henkilöön (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2019, viitattu 26.2.2019). Päätimme kysyä toisen, selvyyttä vaille jääneen kysymyksen uudelleen englanniksi. Kysyimme siis, mitä henkilökohtainen käyttökokemus tarkalleen ottaen tarkoittaa ja miten me käyttäjinä hyödyimme siitä. (LIITE 8.) Emme saaneet vastausta kysymykseemme kuukauden kuluessa.

Facebookilla ei toki ollut velvollisuutta vastata, sillä kyse ei ollut suoranaisesti meidän omista henkilötiedoistamme. Tämän lisäksi, yritys on omasta mielestään kertonut asiasta jo käyttöehdoissaan.

5.2.2 Tietosuojavaltuutetut

Otimme 25.2. sähköpostitse yhteyttä Irlannin tietosuojavaltuutettuun, sillä Facebook, Inc.:in Eurooppaan sijoittunut edustaja Facebook Ireland Ltd toimii Irlannissa. Kerroimme olevamme suomalaisia opiskelijoita ja tekevämme opinnäytetyötä tietosuoja-asetukseen liittyen. Tiedustelimme, onko Facebookiin liittyen tullut paljon kanteluita ja jos on, mitä ne yleisesti koskivat. Kysyimme myös, olisiko heillä antaa meille jonkinlaisia tilastoja määristä ja/tai aiheista. Halusimme lisäksi tietää, onko voimaan tullut tietosuoja-asetus lisännyt yhteydenottoja. Totesimme lukeneemme Facebookin käyttöehdot ja verranneemme niitä tietosuoja-asetukseen, jolloin päällimmäiseksi kysymykseksi nousi ikäraja. Pohdimme, miten Facebook on voinut päättää ikärajakseen 13 vuotta koko Euroopan osalta. Poikkeuksena Espanja, jossa ikäraja on 14 vuotta (Facebook 2019h, viitattu 25.2.2019). Jokaisen EU:n jäsenmaan tulisi saada päättää ikärajat lapsen henkilötietojen käsittelylle. Toimme esille, että esimerkiksi Irlannin lainsäädännön mukaan ikäraja lapsen henkilötietojen käsittelylle on 16 vuotta (Government of Ireland 2018, 30). Kerroimme lopuksi, että emme löytäneet lainkaan Facebookin tietosuojavastaavan nimeä tai yhteystietoja, vaikka tiedot ovat pakollisia tietosuoja-asetuksen mukaisesti (Tietosuoja-asetus 30 art). (LIITE 6.)

Saimme vastauksen Irlannin tietosuojavaltuutetulta yhdeksässä päivässä. Liitteenä oli kaksi erillistä vuosiraporttia vuodelta 2018. Toinen raportti oli ajalta ennen kuin tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa eli 1.1.-24.5. ja toinen ajalta, kun asetusta jo sovellettiin eli 25.5.-31.12. Vuosiraporteista löytyi yleistä tietoa ja tilastoja tietosuojavaltuutetulle tehdyistä valituksista sekä Facebookia koskevien valitusten aiheista. Selvisi, että valituksen aiheena on ollut pääsyoikeus ja tietojen siirto. Tietosuojavaltuutettu on tällöin tutkinut, onko Facebook tietosuoja-asetuksen mukaisesti sallinut pääsyn käyttäjän omiin tietoihin sekä ovatko tiedot siirrettävissä. Useampaan otteeseen on tullut kyselyä siitä, noudattaako Facebook tiedonsiirron osalta lakia ja onko käyttöehdot päivitetty asetuksen mukaiseksi. Syyskuussa 2018 on varmistettu, että Facebook on ilmoittanut tietoturvaloukkauksesta asianmukaisesti, eli laissa säädetyllä tavalla. Samalla varmistettiin myös, että uudet uhat on pyritty ennaltaehkäisemään. (Data Protection Commissioner 2019, 50-51.)

Sähköpostissa todettiin, ettei Irlannin tietosuojavaltuutettu valitettavasti voinut vastata ikärajaan liittyvään kysymykseen Facebookin käyttöehtojen osalta. He muistuttivat, että tietosuoja-asetuksen

8 artiklan mukaan, alle 16-vuotiaan henkilötietoja saadaan käsitellä tämän huoltajan suostumuksella. He ilmoittivat, että tällä hetkellä tietosuojakomissio neuvoo ja ottaa vastaan kysymyksiä maailmanlaajuisesti lasten tietojen käsittelyyn liittyen. (LIITE 9.) Kampanjan tarkoituksena on saada kerättyä aiheesta opetusmateriaali, joka liittyy lapsiin kohdistuvaan tietosuojaan. Tietoa kerätään vapaaehtoisesti lasten huoltajilta sähköpostitse ja postitse joulukuusta 2018 huhtikuuhun 2019. Samaa aikaa tietosuojavaltuutettu jakaa kouluihin videomateriaalia, joka tiedottaa lapsia heidän oikeuksistaan. Tarkoitus on luokkakohtaisesti kerätä tietoja ja näkemyksiä lapsilta itseltään kuuden kysymyksen avulla. (Data Protection Commission 2018, viitattu 7.3.2019; Data Protection Commission 2019, viitattu 7.3.2019.)

Lähetimme 27.2. sähköpostin myös Suomen tietosuojavaltuutetun toimistolle. Kerroimme heti alkuun, että kaipaisimme tietoa opinnäytetyötämme varten. Sanoimme, että haluaisimme tietää, onko Facebookia koskevia kanteluita tullut paljon. Jos näin on, mitä kantelut koskevat sekä ovatko ne aiheuttaneet toimenpiteitä. Kysyimme, olisiko heillä mahdollisesti antaa meille jonkinlaisia tilastoja kanteluiden määristä ja/tai aiheista. Lisäksi meitä kiinnosti, oliko tietosuoja-asetuksen astuminen voimaan 2016 tai sen käyttöönotto 2018 lisännyt yhteydenottoja, erityisesti Facebookin osalta. (LIITE 5.) Emme saaneet sähköpostiviestiin vastausta, ainoastaan vahvistuksen siitä, että viestimme on vastaanotettu. Tämä selvästi kertoo resurssipulasta, jonka on mahdollisesti aiheuttanut tietosuoja-asetuksen käyttöönotto.

5.3 Alaikäisen käyttäjätilin luominen

Facebookin henkilötietojen keräys perustuu suostumukseen. Tietosuoja-asetus edellyttää kaikilta alle 16-vuotiailta käyttäjiltä huoltajan suostumuksen henkilötietojen käsittelyyn (Tietosuoja-asetus 8 art). Facebook ei käyttöehdoissaan mainitse, että alle 16-vuotias tarvitsee huoltajan suostumuksen, joten oletimme että sitä ei vaadita. Ehdossa todetaan, että jokaisen käyttäjän olisi käytettävä palvelussa nimeä, jota käyttää päivittäisessä elämässään (Facebook 2018a, viitattu 30.1.2019).

Halusimme testata alaikäisen käyttäjätilin luomista käytännössä. Laitoimme koemielessä täysin keksityn nimen ”Liri Wiuu”, jolloin järjestelmä herjasi heti virheestä. Virheviesti viittasi käyttöehdoissa kohtaan, jossa vaaditaan oikean nimen käyttöä. Kokeilimme myös laittaa iäksi alle 13 vuotta, mutta saimme tästäkin virheviestin, jossa ilmoitettiin, että valitettavasti rekisteröitymistä ei voida käsitellä. Syitä esteelle ei kuitenkaan kerrottu. Keksimme uudeksi nimeksi ”Harri Potta” ja laitoimme iäksi 15 vuotta. Emme saaneet rekisteröityessä tai sen jälkeen minkäänlaista pyyntöä huoltajan

suostumukselle. Vasta kun avasimme asetukset, löytyi sieltä osio nimeltä ”vanhemman tai holhoojan hyväksyntä”. Kun osion avaa, hyppää esille tiedote, jossa kerrotaan tietojen käyttämisestä mainontaan. Käyttäjän on valittava, salliiiko hän tietojen pyytämisen kumppaneilta ja niiden hyödyntämisen mainosten räätälöintiin. Tämän jälkeen ehdot voi halutessaan hyväksyä tai tiedotteen sulkea. Jos ehdot hyväksytään, Facebook suosittelee pyytämään huoltajan hyväksyntää ja kertoo syyksi Euroopan unionin lakimuutokset. Vanhemman hyväksynnän voi pyytää lomakkeen kautta. Facebook hakee annetulla nimellä vanhemman käyttäjätilin palvelusta tai lähettää hänelle viestin annettuun sähköpostiosoitteeseen. Lomakkeella mainitaan, että huoltajaa ei lisätä kaveriksi tai liitetä alaikäisen profiiliin. Jos alaikäinen käyttäjä ei anna huoltajan tietoja, saa hän silti vapaasti jatkaa Facebookin käyttöä ilman huoltajan suostumusta. Käyttäjän tietoja ei silloin käytetä mainoksien räätälöimiseen. Tietoja ilmeisesti kuitenkin kerätään normaalisti. (LIITE 11.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa toukokuussa 2018 ja se lisäsi ihmisten tietoisuutta oikeuksiinsa omiin henkilötietoihinsa. Käyttäjät ovat Irlannin tietosuojavaltuutetun vuosiraporttien mukaan olleet yhä huolestuneempia aiheesta. Lisäksi media ylläpitää huolta kirjoittaessaan jatkuvasti eri tietosuoja- ja tietoturvarikkomuksista. Huoli on aiheellinen, sillä hyvin monen henkilötiedot ovat jatkuvasti alttiina vaaroille ja mahdollisille väärinkäytöksille sosiaalisen median alustoilla. Pelkästään Euroopassa on 376 miljoonaa kuukausittaista Facebook-käyttäjää. Tietosuoja-asetuksen voimaan astuminen on kuitenkin laittanut alulle positiivisia muutoksia. Ennen asetusta, käyttäjätilin lopullinen poistaminen Facebookista ei ollut edes vaihtoehto. Käyttäjätilin pystyi ainoastaan poistamaan käytöstä, jolloin kaikki käyttäjän tiedot jäivät yrityksen haltuun. Nykyisin käyttäjä voi valita näistä kahdesta vaihtoehdosta. Oikeus itsestään kerättyjen tietojen pyytämiseen on toinen positiivinen muutos, joka on tullut tietosuoja-asetuksen myötä. Facebookin sivuilla lukee, että käyttäjä voi joko tarkastella tietojaan palvelussa tai pyytää samat tiedot erilliseen tiedostoon. Erikseen pyydettyssä tiedostossa oli kuitenkin enemmän tietoja, kuin mitä palvelua selatessa olisimme saaneet selville. Näitä olivat esimerkiksi tiedot edellisistä parisuhteista ja entisestä nimestä sekä omat yhteystiedot ja elämänvaihe. Valitettavasti Facebook ei ollut halukas antamaan vastausta siihen, mikä heidän laillinen perusteensa on kyseisiä tietoja säilyttää.

Uudistuksen myötä viranomaisilla on tarkemmat ohjeet seurata yritysten henkilötietojen käsittelyä sekä puuttua väärinkäytöksiin. Myös yksittäisillä käyttäjillä on selkeämmät oikeudet ja paremmat mahdollisuudet käyttää oikeuksiaan. Rekisterinpitäjän on turvattava käyttäjien oikeudet ja edistettävä niiden toteutumista. Lisäksi yrityksille langetetut seuraamukset rikkomuksista ovat aiempaa vakavammat. Pahimmillaan sanktio voi olla jopa 4% edeltävän tilikauden vuotuisesta kokonaisliikuvähdosta.

Tutkimuskysymyksemme olivat seuraavat: vastaavatko käyttöehdot tietosuoja-asetuksen määräyksiä, mitä tietoja Facebook kerää käyttäjistään sekä kauanko kerättyjä tietoja säilytetään. Käyttöehdot näyttäisivät päällisin puolin myötäilevän tietosuoja-asetusta. On kuitenkin hankala sanoa, toteutuvatko ehdot sellaisenaan käytännössä, sillä Facebook ei juuri anna konkreettisia esimerkkejä. Mediassa yritystä kritisoidaan voimakkaasti liittyen tietosuojaan ja sen läpinäkyvyyteen. Yksi tietosuoja-asetuksen periaatteista onkin läpinäkyvyys. Tämä on tällä hetkellä Facebookin suurin

haaste. Vaikka käyttöehdot on päivitetty tietosuoja-asetuksen mukaiseksi, on se hyvin pintapuolinen, sillä tarkempia perusteluita ei juurikaan ole. Kaikkea ei kuitenkaan voida yksiselitteisesti perustaa henkilökohtaisempaan käyttökokemukseen, sillä tietoja kerätään todella laajasti. Tämän lisäksi, tietoja kerätään myös palvelun ulkopuolelta, jolloin ne eivät ole yhteydessä Facebookin käyttökokemukseen. Facebookin käyttöehdot ovat hyvin kattavat sen osalta, mitä palvelussa saa ja ei saa tehdä sekä mitä yksittäisiä tietoja yritys kerää. Missään ei kuitenkaan ole perusteluja sille, miksi tietyt toimet on kielletty tai miksi tiettyjä tietoja kerätään. Hyvin usein perustelu on vain se, että sillä parannetaan käyttäjän henkilökohtaista käyttökokemusta tai räätälöidään palvelun sisältöä. On epäselvää, miten esimerkiksi tieto käyttäjän laitteen akun tilasta tai vapaasta tallennustilasta auttavat parantamaan käyttökokemusta. Yksi tutkimuskysymyksistämme oli, että mihin Facebook käyttää kerättyjä tietoja. Emme löytäneet vastausta käyttöehdoista, emmekä myöskään saaneet tähän lainkaan vastausta Facebookin tietosuojavastaavalta. He vain ohjasivat meidät lukemaan käyttöehdot. Olemme käyttöehdot lukeneet, eikä siellä anneta kuin pari esimerkkiä siitä, miten käyttökokemusta tehdään henkilökohtaisemmaksi. Tämä jättää siis paljon avoimia kysymyksiä, sillä käyttöehdot eivät loppujen lopuksi olekaan kovin läpinäkyviä.

Vastaus siihen, mitä tietoa Facebook kerää käyttäjistään, ei ole yksiselitteinen, sillä yritys kerää valtavia määriä tietoja käyttäjistään. Kerättyihin tietoihin kuuluvat niin henkilötiedot, evästeet sekä kumppaneilta saadut tiedot. Lisäksi Facebook kerää tietoja käyttäjien laitteista, sijainnista ja yhteyksistä. Selvisi, että yritys on luonut niin kutsuttujen ”varjoprofiilien” verkoston, jossa on käyttäjien lisäksi luotu profiilit myös henkilöille, jotka eivät ole rekisteröityneet palveluun lainkaan. Facebookin tietojenkeräys perustuu suostumukseen, joka annetaan käyttäjän rekisteröityessä palveluun. Täten palveluun rekisteröitymättömät eivät ole voineet hyväksyä käyttöehtoja tai antaa lupaa käsitellä heidän tietojaan. Facebook ei itse kysyttäessä myönnä varjoprofiilien olemassaoloa, mutta kertoo kuitenkin käyttöehdoissaan keräävänsä myös niiden henkilöiden tietoja, jotka eivät ole rekisteröityneet palveluun. Myös Zuckerberg lopulta myönsi asian Yhdysvaltain kongressin kyselyssä. Yritys lisäksi hyödyntää erityisiä henkilötietoryhmiä, vaikka niiden kerääminen on lähtökohtaisesti tietosuoja-asetuksessa kielletty. Facebook ei kuitenkaan itse niitä kerää, vaan säilyttää niitä, jos käyttäjät oma-aloitteisesti antavat näitä tietoja. Käyttöehdoissa todetaan, että antamalla vapaaehtoisesti erityiset henkilötiedot, käytetään niitä vedoten alkuperäiseen suostumukseen. Kasvojen tunnistus on lähtökohtaisesti tietosuoja-asetuksen vastainen, koska kyseessä ovat ihmisen biometriset tunnistet. Ne tietosuoja-asetuksen mukaan kuuluvat erityisiin henkilötietoryhmiin. Facebook

pyytää nykyään kasvojentunnistukseen käyttäjän luvan ja vaatii sitä käyttäviltä vähintään 18 vuoden ikää. Ehdossa mainitaan, että maantieteellisistä syistä tekniikka ei ole saatavilla kaikkialla. Missään ei kuitenkaan ole tietoa siitä, missä maissa tämä tekniikka on käytössä ja missä ei.

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjän on annettava tietojen säilyttämisaikalle määrittämiskriteerit. Siitä, kuinka kauan mitään tietoa säilytetään, oli käyttöehdoissa hyvin niukasti tietoa. Facebookin käyttöehdoissa todetaan, että tietoa säilytetään niin kauan, kuin se on palvelun tuottamisen kannalta tarpeen. Vain poistettujen hakusanojen, käyttäjän lähettämän henkilöllisyystodistuksen kopion ja evästietojen säilyttämiselle oli annettu tarkat säilytysajat. Tämän vuoksi kysyimme asiaa vielä Facebookin tietosuojavastaavalta, josko he osaisivat kertoa, onko tietojen säilyttämiselle luotu jonkinlaisia muita käytäntöjä. Huomasimme omia tietoja selatessamme, että jotkin tiedot ulottuivat rekisteröitymispäivään asti, kun taas joitain tietoja oli vain parin viime vuoden ajalta. Emme saaneet Facebookin tietosuojavastaavalta myöskään sen tarkempaa tietoa säilytysajoista, kuin mitä käyttöehdoissa kerrottiin.

Loppujen lopuksi mihinkään Facebookin tietosuojavastaavalle esittämiimme kysymyksiin ei suoraan vastattu. Osaan kysymyksistä emme saaneet vastausta lainkaan, osaan vastattiin kopioimalla vastaus suoraan käyttöehdoista ja osa sivuutettiin vastausviestissä täysin. Saimme aluksi viesteihimme vastauksena tarkentavia kysymyksiä aina neljän päivän kuluessa, mutta lopullinen vastaus tuli vasta vajaan viiden viikon päästä alkuperäisestä kysymyksestä. Ajattelimme, että koska aikaa on kulunut niin paljon, he ovat käyttäneet ajan selvittääkseen vastaukset kysymyksiimme. Silti lopullisesta vastausviestistä uupui täysin vastaus eniten mielenkiintoa herättäneeseen kysymykseemme: mikä heidän laillinen perusteensa on säilyttää tietoja käyttäjien menneistä parisuhteista ja entisistä nimistä. Oletamme, että ehkä Facebookilla ei ole antaa meille tätä vastausta. Herää epäily siitä, että näiden tietojen keräys saattaisi olla tietosuoja-asetuksen vastainen. Emme saaneet kattavaa vastausta myöskään elämänvaihetta koskevaan kysymykseen. Todettiin, että elämänvaihe määritellään sen mukaan, kenen kanssa käyttäjä on vuorovaikutuksessa Facebook-alustalla. Jos jokaiselle on määritetty elämänvaihe, tulisi sille loogisesti olla jokin muukin määrittelyperuste kuin se, mikä elämänvaihe kavereilla on.

Tietosuoja-asetuksessa veloitetaan rekisterinpitäjän kohtuullisin toimenpitein varmistamaan alle 16-vuotiaan huoltajan suostumus käsitellä lapsen henkilötietoja. Facebook ei itse käyttöehdoissaan kerro, että vaatii suostumuksen alle 16-vuotiaan huoltajalta. Kuitenkin kun alle 16-vuotias luo oman käyttäjätilin, on asetuksissa osio nimeltä ”vanhemman tai holhoojan hyväksyntä”. Suos-

tumuksen pyytäminen ei tule muuten mitenkään esille, jollei lapsi sattumoisin löydä kohtaa asetuksesta. Lapsi voi siten huoletta jatkaa käyttöä ilman huoltajan hyväksyntää. Facebook toteaa vain, että ilman suostumusta mainokset eivät ole käyttäjälle räätälöityjä. Herää kysymys, miksi suostumusta perustellaan vain mainonnan parantamiseksi eikä kerrota mitään henkilötietojen käsittelystä. Suostumuksen pyytämisestä ei myöskään ole mainintaa käyttöehdoissa. Palvelun käyttö on kuitenkin kokonaan kielletty alle 13-vuotiailta. Oletettavasti Facebookin on hankala saada tietää, jos alaikäinen luo profiilin valheellisella syntymäajalla. Yritys mainitsee kuitenkin keräävänsä eväste-tietoja juuri siksi, että voisi mahdollisesti estää alaikäisiä rekisteröitymästä palveluun. Facebook toivoo myös käyttäjiensä ilmiantavan alle 13-vuotiaiden käyttäjätilit. Palveluun eivät käyttöehtojen mukaan saa myöskään rekisteröityä tuomitut seksuaalirikolliset. Näitä henkilöitä yritys ei voi seurata ainakaan Euroopan unionissa, sillä EU:lla ei ole käytössä yhtenäistä julkista seksuaalirikollisten rekisteriä. Facebook pyytääkin käyttäjiään ilmiantamaan mahdollisen seksuaalirikollisen käyttäjätilin. Koska kielto on käyttöehdoissa, voidaan käyttäjätili tällöin poistaa käyttöehtorikkomukseen vedoten, jos tieto saadaan vahvistettua.

Safe Harbor kaatui Maximilian Schremsin aloittaman kanteen tuloksena. Erityisesti huolta aiheutti se, että järjestelyn ansiosta Yhdysvaltojen hallitus, tarkennettuna NSA, sai pääsyn eurooppalaisten henkilötietoihin, EU-lainsäädännön vastaisesti. Tilalle perustettiin Privacy Shield, jonka jäsenyritykset saattavat kuitenkin olla velvollisia luovuttamaan henkilötietoja Yhdysvaltojen viranomaisille. Näin on vain silloin, kun viranomaiset pyytävät tietoja omiin lakeihinsa vedoten. Jos Safe Harbor kaatui, koska henkilötietoja luovutettiin Yhdysvaltojen hallitukselle, ihmetyttää miksi Privacy Shield sallii tietojen luovutuksen Yhdysvaltojen viranomaisille lainkaan. Siitäkin huolimatta, että tietoja voidaan pyytää vain Yhdysvaltojen lakiin perustuen. Meille ei selvinnyt, miten käyttäjien tiedot käytännössä suojataan Privacy Shieldin lisäksi.

Facebookin tietosuojarikkomuksista on uutisoitu laajasti mediassa. Esimerkiksi Facebookin kumppanit, Spotify ja Netflix ovat yrityksen luvalla päässeet lukemaan käyttäjien yksityisiä viestejä. Teolla on rikottu niin tietosuoja-asetusta kuin ihmisoikeussopimusta ja perusoikeuksia viestien yksityisyyden osalta. Tällainen uutisointi ei kuitenkaan ole vähentänyt käyttäjämääriä tai heikentänyt palvelun kannattavuutta. Päinvastoin, tulos kasvoi entisestään kohuista huolimatta.

7 POHDINTA

Lähdimme tekemään työtä avoimin mielin ja puolueettomasta näkökulmasta. Koimme, että tietosuoja on aiheena hyvin ajankohtainen, sillä tietosuoja-asetusta alettiin soveltaa vasta viime vuoden toukokuussa. Meitä kiinnosti tietää, miten sosiaalisen median suuryritykset ovat ottaneet muutoksen vastaan. Facebook tuntui luonnolliselta valinnalta, sillä olemme molemmat olleet sen käyttäjiä jo vuosien ajan. Alun perin tarkoitus oli tarkastella Facebookia Suomen käyttäjien osalta, mutta päädyimme sisällyttämään työhön koko EU:n alueen. Perehdyimme EU:n tietosuoja-asetukseen. Alun perin tarkoitus oli myös tutustua tekijänoikeuslakiin ja selvittää, kuka omistaa käyttäjän palveluun lataaman kuvan. Totesimme, että aihe ei lopulta istunut luontevasti työn kokonaisuuteen, joten jätimme sen pois.

Suunnitteluvaiheessa emme vielä tieneet, miten tulemme tutkimusosion toteuttamaan. Harkitsimme haastattelevamme puhelimitse tai kasvotusten Suomen tietosuojavaltuutettua. Emme kuitenkaan keksineet tarpeeksi relevantteja kysymyksiä, eivätkä he olisi kyenneet vastaamaan kysymyksiin Facebookin käytäntöjen osalta. Tämän vuoksi päädyimme jakamaan kysymykset ryhmiin ja lähettämään ne sähköisesti tahoille, joiden uskoimme pystyvän antamaan meille vastauksia. Tämä metodi loi suurimman hidasteen työn etenemiselle, sillä jouduimme odottamaan pitkään heidän vastauksiaan. Olimme luoneet opinnäytetyön teolle alustavan aikataulun, jonka mukaan teoriaosuus valmistuisi maaliskuun puolivälissä ja tutkimusosuus puolestaan huhtikuun puolivälissä. Huomasimme melko alkuvaiheessa, että työ eteni suunniteltua nopeammin, vaikka aivan alussa etenimme hyvin rauhallisesti. Teoria valmistui jo helmikuun puolivälin jälkeen ja tutkimus maaliskuun lopussa. Saimme kirittyä aikataulua, sillä pyrimme käyttämään kaikki mahdolliset vapaapäivät kirjoittamiseen.

Perehdyttyämme tietosuoja-asetukseen, halusimme ehdottomasti käyttää oikeuttamme omiin tietoihimme pyytämällä tietomme Facebookilta. Saatuaamme omat tietomme tutkittavaksi, heräsi meillä niistä kysymyksiä, joita päätimme käyttää opinnäytetyön tutkimusosuuden kysymysten perustana. Pohdimme muun muassa sitä, mikä menneiden parisuhteiden ja entisen nimen säilyttämisen juridinen peruste on. Lähetimme meitä askarruttavat kysymykset suoraan Facebookin tietosuojavastaavalle. Prosessin edetessä, kun saimme tarkentavia kysymyksiä, jätimme yhden alkuperäisistä kysymyksistä pois, sillä löysimme jo vastauksen siihen tietosuoja-asetuksesta. Us-

komme, että Facebookin tietosuojavastaavalle lähetetyt kysymykset menevät ensin automatisoidun käsittelyn läpi. Ensimmäisessä saamassamme vastauksessa todettiin alussa, että näytät kyselevän henkilötietojen käsittelystä. Tämän alla oli selvästi automaattinen vakiovastaus. Mallivastaus liittyi aiheeseen, mutta ei kuitenkaan vastannut alkuperäiseen kysymykseemme. Lisäksi vastaus oli englanniksi, vaikka lähetimme kysymykset suomeksi. Toinen kyselymme ei saanut automatisoitua vastausta, vaan pääsi ihmisen käsiteltäväksi. Saimme näihin kysymyksiin Facebookin tietosuojavastaavalta kahdesti vastauksena lisäkysymyksiä. Tietosuojavastaava ei tiennyt edes yrityksen itsekäyttämää termiä "friend peer group", eli ystävien vertaisryhmä. Tämä oli otsikkona sivulla, jossa määriteltiin käyttäjän elämänvaihe. Sen sijaan, että tietosuojavastaava olisi itse selvittänyt mistä oli kyse, hän pyysi meiltä kuvankaappausta tarkoittamastamme asiasta. Näihinkään kysymyksiin Facebook ei lopulta ollut halukas vastaamaan, mikä on todella harmillista opinnäytetyön kannalta. Suomen tietosuojavaltuutetulta emme myöskään saaneet lainkaan vastausta, minkä kuitenkin uskomme johtuvan resurssipulasta. Meillä ei valitettavasti opinnäytetyön aikarajan vuoksi ollut aikaa odotella paljoakaan kuukautta pidempään, vaikka olisimme kovasti vastauksen halunneet. Irlannin tietosuojavaltuutettu oli puolestaan yllättävän tehokas. Saimme kattavan vastauksen reilussa viikossa. He liittivät mukaan vuosiraporttinsa sekä lisätietoa meneillään olevasta kampanjasta, koska arvelivat, että niistä voisi olla hyötyä opinnäytetyömme teossa.

Onnistuimme työssämme kertomaan kattavasti, mitä Facebookin käyttöehdot ja tietokäytännöt pitivät sisällään, eli mihin käyttäjä suostuu rekisteröityessään palveluun. Perehdyimme tietosuoja-asetukseen Facebookiin liittyviltä osin. Mielestämme onnistuimme hyvin kertomaan tietosuoja-asetuksen määrittämistä rekisteröidyn oikeuksista ja rekisterinpitäjän velvollisuuksista ymmärrettävällä kielellä. Onnistuimme käsityksemme mukaan keskittymään työlle olennaisiin aiheisiin ja etenimme työssä johdonmukaisesti, loogisessa järjestyksessä. Myös parityöskentely sujui saumattomasti ja lisäsi työskentelymotivaatiota.

Opinnäytetyön kirjoittaminen on kehittänyt ammattitaitoamme eri osa-alueilla. Tietosuoja-asetuksen soveltaminen tulee varmasti eteen työelämässä ja meillä on siihen nyt erinomaiset valmiudet. Työn ohella olemme päässeet syventymään mielenkiinnonkohteeseemme, eli tietosuojaan. Hankimme lisää tietoa selvittämällä mitä oikeuksia yksityisellä henkilöllä on suuria yrityksiä vastaan. Samalla vahvistimme osaamistamme ja kykyämme tulkita lakia. Opimme olemaan lähdekriittisiä ja pohtimaan, mihin tietoon kannattaa luottaa. Uusi tietosuojalainsäädäntö -kirja oli varsinainen kulta-kaivos tietosuoja-asetuksen tulkinnan tukena. Kirjalähteitä oli muutoin hankala löytää, sillä sosiaalinen media kehittyy koko ajan, joten tieto on usein vanhentunutta jo siinä vaiheessa kun teos jul-

kaistaan. Tämän vuoksi jouduimme hyödyntämään enimmäkseen verkkolähteitä ja pohtimaan niiden luotettavuutta. Käyttämiemme lähteiden luotettavuus on kuitenkin osittain kyseenalainen, sillä suurin osa Facebookia koskevasta tiedosta tulee yrityksen omilta sivuilta ja on siten puolueellista. Facebook ei tunnusta luovansa varjoprofiileja, joten niistä oli mahdotonta löytää vedenpitävää tietoa. Vakuuttavin lähde oli istunto Yhdysvaltojen kongressin edessä, jossa Mark Zuckerberg joutui vastaamaan varjoprofiloinnista.

Harmiksemme aika loppui tutkimuksen osalta kesken. Facebook ei vastannut omia henkilötietojamme koskevaan kyselyyn tietosuoja-asetuksen asettaman aikarajan puitteissa. He eivät myöskään tässä ajassa ilmoittaneet, että vastaus tulisi viivästymään perustuen pyynnön monimutkaisuuteen. Meillä olisi tämän vuoksi ollut oikeus tehdä asiasta kantelu tietosuojavaltuutetulle. Myöhemmin saamamme vastausviesti ei vastannut kaikkiin avoimiin kysymyksiin. Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisimme voineet jatkaa tietosuojavastaavan kanssa käytyä viestittelyä ja vaatia vastausta. Aiheesta voisi tehdä jatkotutkimuksen niiltä osin, kun emme saaneet kysymyksiimme vastauksia. Aihetta voisi lähestyä myös tilastollisin menetelmin, ottaen tarkastelun kohteeksi esimerkiksi Facebookia koskevat kantelut.

LÄHTEET

Buchman, B. 2018. Zuckerberg Faces Intense Questioning Before House Panel. Viitattu 11.3.2019, <https://www.courthousenews.com/zuckerberg-faces-intense-questioning-before-house-panel/>.

Cision PR Newswire. 2019. Facebook Reports Fourth Quarter and Full Year 2018 Results. Viitattu 31.1.2019, <https://www.prnewswire.com/news-releases/facebook-reports-fourth-quarter-and-full-year-2018-results-300787010.html>.

Dance, G., LaForgia, M. & Confessore, N. 2018. As Facebook Raised a Privacy Wall, It Carved an Opening for Tech Giants. Viitattu 11.3.2019, <https://www.nytimes.com/2018/12/18/technology/facebook-privacy.html?action=click&module=Top%20Stories&pgtype=Homepage>.

Data Protection Commission 2018. Public Consultation on the Processing of Children's Personal Data and the Rights of Children as Data Subjects under the GDPR. Viitattu 7.3.2019, <https://www.dataprotection.ie/en/news-media/latest-news/public-consultation-processing-childrens-personal-data-and-rights-children>.

Data Protection Commission 2019. Know Your Rights and Have Your Say! Stream Two of the DPC's Public Consultation on the Processing of Children's Personal Data and the Rights of Children as Data Subjects under the GDPR. Viitattu 7.3.2019, <https://www.dataprotection.ie/en/news-media/know-your-rights-and-have-your-say-stream-two-dpcs-public-consultation-processing>.

Data Protection Commissioner 2018. Final Report 1 January – 24 May 2018. Data Protection Commissioner.

Data Protection Commissioner 2019. Annual Report 25 May – 31 December 2018. Data Protection Commissioner.

ECLI:EU:C:2015:650

Euroopan ihmisoikeussopimus 63/1999.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 679/2016 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus).

Euroopan Unionin perusoikeuskirja 2000. C 364/01. Euroopan yhteisöjen virallinen lehti.

European Commission 2016. Adequacy decisions. Viitattu 26.2.2019, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-transfers-outside-eu/adequacy-protection-personal-data-non-eu-countries_en.

European Commission 2019. EU-US Privacy Shield. Viitattu 8.2.2019, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-transfers-outside-eu/eu-us-privacy-shield_en.

Facebook, Inc. 2012. Annual Report 2012. Investor relations.

Facebook, Inc. 2014. Annual Report 2014. Investor relations.

Facebook 2018a. Käyttöehdot. Viitattu 30.1.2019, <https://www.facebook.com/legal/terms>.

Facebook 2018b. Tietokäytäntö. Viitattu 26.2.2019, <https://www.facebook.com/about/privacy/update>.

Facebook 2018c. Evästeet ja muut tallennustekniikat. Viitattu 7.2.2019, <https://www.facebook.com/policies/cookies/>.

Facebook 2019a. Facebook-periaatteet. Viitattu 30.1.2019, <https://www.facebook.com/principles.php>.

Facebook 2019b. Facebookin ehdot ja käytännöt. Viitattu 30.1.2019, <https://www.facebook.com/policies>.

Facebook 2019c. Miten Facebookin kasvojentunnistus toimii? Viitattu 6.2.2019, <https://www.facebook.com/help/218540514842030?ref=dp>.

Facebook 2019d. Yhteisönormit. Viitattu 7.2.2019, <https://www.facebook.com/communitystandards/introduction>.

Facebook 2019e. Saako Facebook evästetoimintoja, kun käyn sivustossa, jossa on Tykkää-painike tai jokin muu yhteisöliitännäinen? Viitattu 7.2.2019, <https://www.facebook.com/help/206635839404055?helpref=related>.

Facebook 2019f. Käyttäjätilin poistaminen tai poistaminen käytöstä. Viitattu 7.2.2019, <https://www.facebook.com/help/224562897555674?ref=tos>.

Facebook 2019g. Facebook Inc. ja Euroopan unionin ja Yhdysvaltain sekä Sveitsin ja Yhdysvaltain välinen Privacy Shield -järjestely. Viitattu 8.2.2019, <https://www.facebook.com/about/privacysield>.

Facebook 2019h. Miten ilmiannan eteläkorealaisen tai espanjalaisen käyttäjän, joka on alle 14-vuotias lapsi? Viitattu 25.2.2019, <https://fi-fi.facebook.com/help/100532533374396?helpref=related>.

Facebook 2019i. Rekisteröidy. Viitattu 27.2.2019, <https://www.facebook.com/>.

Facebook 2019j. Miten voin ilmiantaa tuomitun seksuaalirikollisen? Viitattu 19.3.2019, https://www.facebook.com/help/210081519032737?helpref=uf_permalink.

Facebook 2019k. Tietoja Facebook-mainoksista. Viitattu 20.3.2019, <https://www.facebook.com/about/ads>.

Facebook Newsroom 2019. Company info. Viitattu 30.1.2019, <https://newsroom.fb.com/company-info/>.

Government of Ireland 2018. Data Protection Act 2018. Number 7. Irish Statue Book.

Guardian News 2018. Mark Zuckerberg testifies before Congress – watch live. Viitattu 11.3.2019, https://www.youtube.com/watch?v=mZaec_m1q9M.

Guillard, P. 2017. When Facebook can predict your breakup 2 months before you even know it. Viitattu 13.3.2019, <https://medium.com/@pguillaud/when-facebook-can-predict-your-breakup-2-months-before-you-even-know-it-43cafc7d1304>.

Hintikka, K. 2013. Sosiaalinen media. Viitattu 31.1.2019, <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media>.

Hirvonen, S. 2018. Analytiikkayhtiö Cambridge Analytica lopettaa toimintansa. Viitattu 11.3.2019, <https://yle.fi/uutiset/3-10187965>.

Koistinen, O. 2016. Tämä itävaltalainen opiskelija pani Facebookin seinää vasten, kaatoi suurvaltojen sopimuksen oikeudessa ja veti rajat Yhdysvaltojen vakoilulle. Viitattu 2019, <https://www.hs.fi/teknologia/art-2000002881588.html>.

Korpisaari, P., Pitkänen, O. & Warma-Lehtinen, E. 2018. Uusi tietosuojalainsäädäntö. Helsinki: Alma Talent.

Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Tampere: Vastapaino.

Kyberturvallisuuskeskus 2018. Luottamuksellinen viestintä. Viitattu 31.1.2019, <https://kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/luottamuksellinen-viestinta>.

Lietsa, K. & Sirkkunen, E. 2010. Johdatusta sosiaaliseen mediaan. Ote informaatiosta – Johdatus informaatiotutkimukseen ja interaktiiviseen mediaan. Vantaa: BTJ Finland Oy.

Maas, P., Nayak, C., Dow, A., Gros, A., Mason, W., Filiz, I. O., Diuk, C., Burrows, G., Jackman, M. C., Sharma, V., Lang, C., Malik, W. & Patel, D. 2017. Facebook Disaster Maps: Methodology. Viitattu 6.2.2019, <https://research.fb.com/facebook-disaster-maps-methodology/>.

National Security Agency 2019. Mission & Values. Viitattu 11.3.2019, <https://www.nsa.gov/about/mission-values/>.

Parkkari, J. 2018. Onko Facebook sekaantunut eurooppalaisiin vaaleihin? – näistä kysymyksistä Euroopan parlamentti hiillostaa tänään Mark Zuckerbergia. Viitattu 11.3.2019, <https://yle.fi/uutiset/3-10216027>.

Privacy Shield 2017. Facebook, Inc. Viitattu 8.2.2019, <https://www.privacyshield.gov/participant?id=a2zt0000000GnywAAC&status=Active>.

Privacy Shield 2019a. Privacy Shield Program Overview. Viitattu 8.2.2019, <https://www.privacyshield.gov/Program-Overview>.

Privacy Shield 2019b. FAQs – General. Viitattu 27.2.2019, <https://www.privacyshield.gov/article?id=General-FAQs>.

Rosenberg, M., Confessore, N. & Cadwalladr, C. 2018. How Trump Consultants Exploited the Facebook Data of Millions. Viitattu 11.3.2019, <https://www.nytimes.com/2018/03/17/us/politics/cambridge-analytica-trump-campaign.html>.

Statista 2018. Half of Europe Uses Facebook. Viitattu 31.1.2019, <https://www.statista.com/chart/16256/facebook-users-in-europe/>.

Statista 2019. Facebook's monthly active users (MAU) in Europe from 4th quarter 2012 to 2nd quarter 2018 (in million MAU). Viitattu 31.1.2019, <https://www.statista.com/statistics/745400/facebook-europe-mau-by-quarter/>.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2019a. Usein kysyttyä EU:n tietosuoja-asetuksesta. Viitattu 11.2.2019, <https://tietosuoja.fi/gdpr>.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2019b. Tietosuoja. Viitattu 11.2.2019, <https://tietosuoja.fi/tietosuoja>.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2019c. Pseudonymisoidut ja anonymisoidut tiedot. Viitattu 26.2.2019, <https://tietosuoja.fi/pseudonymisointi-anonymisointi>.

Hei Rita

Voit nyt ladata pyytämäsi, Facebook-tietosi sisältävän tiedoston. Tiedosto on [Lataa tietosi](#) -sivulla kohdassa [Saatavilla olevat tiedostot](#). Turvallisuussyistä tiedoston voi ladata vain muutaman päivän ajan tämän sähköpostin vastaanottamisesta. Jos tiedosto ei enää ole saatavilla, kun luet tätä viestiä, voit luoda uuden tiedoston [Uusi tiedosto](#) -välilehdellä.

Tiedostossa voi olla yksityisiä tietoja, joten pidä se turvassa. Ole erityisen varovainen, kun tallennat sen tai lähetät sen eteenpäin tai kun lataat sen toiseen palveluun.

- Facebook-tiimi

Tämä viesti lähetettiin osoitteeseen [\[redacted\]](#). Jos et halua saada näitä sähköpostiviestejä Facebookilta tulevaisuudessa, [lopeta tilaus](#).

Facebook Ireland Ltd., Attention: Community Operations, 4 Grand Canal Square, Dublin 2, Ireland

Pidä tilisi suojassa äläkä lähetä tätä sähköpostiviestiä eteenpäin. [Lisätietoja](#).

Name	Type	Compressed size	Password ...	Size
 about_you	File folder			
 ads	File folder			
 apps_and_websites	File folder			
 calls_and_messages	File folder			
 comments	File folder			
 events	File folder			
 following_and_followers	File folder			
 friends	File folder			
 groups	File folder			
 likes_and_reactions	File folder			
 location	File folder			
 marketplace	File folder			
 messages	File folder			
 other_activity	File folder			
 pages	File folder			
 payment_history	File folder			
 photos_and_videos	File folder			
 posts	File folder			
 profile_information	File folder			
 saved_items_and_collections	File folder			
 search_history	File folder			
 security_and_login_information	File folder			
 stories	File folder			
 your_places	File folder			
 index	HTML Document	14 KB	No	49 KB

Haluan ottaa yhteyttä tietosuojavastaavaan

Lähetä pyyntö tietosuojavastaavalle täyttämällä tämä lomake. Huomaa, että lomake on tarkoitettu vain Facebook-tuotteita koskeville, tietosuojavastaaville ohjattaville pyynnöille.

Etunimi

Sukunimi

Sähköposti

Vahvista sähköpostisi

Mitä tuotetta lähettämäsi pyyntö koskee?

Facebook-tilisi linkki (URL-osoite)

Missä asut?

Kerro yksityiskohtaisesti ilmoittamastasi ongelmasta.

Hei! Tilasin Facebookilta omat tietoni ja minulla heräsi niistä muutama kysymys.

Ensinnäkin, olisi mielenkiintoista kuulla, minkä perusteella minun "elämänvaiheeni" on arvioitu?

Toinen asia, minkä haluaisin tietää, on Facebookin laillinen peruste säilyttää tiedot entisistä parisuhteistani sekä entisestä nimestäni? Mihin näitä tietoja siis tarvitaan?

Lopuksi heräsi vielä kysymys siitä, että miksi tietoja on sattumanvaraisilta aikaväleitä vai ovatko ne edes sattumanvaraisia? Millä perusteella mitakin tietoa säilytetään ja kuinka kauan?

Kiitos etukäteen vastauksistanne!

Haluan ottaa yhteyttä tietosuojavastaavaan

Lähetä pyyntö tietosuojavastaavalle täyttämällä tämä lomake. Huomaa, että lomake on tarkoitettu vain Facebook-tuotteita koskeville, tietosuojavastaaville ohjattaville pyynnöille.

Etunimi

Sukunimi

Sähköposti

Vahvista sähköpostisi

Mitä tuotetta lähettämäsi pyyntö koskee?

Facebook-tilisi linkki (URL-osoite)

Missä asut?

Kerro yksityiskohtaisesti ilmoittamastasi ongelmasta.

Hei, luin käyttöehtojanne ja minulla heräsi muutama kysymys.

Perustellette datan keräämistä sillä, että parannatte henkilökohtaista käyttökokemusta. Mitä tämä käytännössä siis tarkoittaa?

Jos poistan tilini, miksi tietoni anonymisoidaan? Eikö ne pitäisi poistaa kokonaan?

Vastaanottaja tietosuoja@om.fi

Piilokopio

Kopio

Kysely kanteluista

Hei,

Opiskelemme Oulun ammattikorkeakoulussa ja teemme parhaillaan opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on tarkastella Facebookin käyttöehtoja tietosuoja-asetuksen näkökulmasta.

Haluaisimme tietää, onko Facebookista tullut paljon kanteluita, ja jos on, mitä kantelut koskevat? Aiheuttavatko kantelut toimenpiteitä? Olisiko teillä mahdollisesti antaa meille jonkinlaisia tilastoja kantelujen määristä ja/tai aiheista?

Lisäksi meitä kiinnostaa, onko tietosuoja-asetuksen voimaan astuminen 2016 tai sen käyttöönotto 2018 lisännyt yhteydenottoja (erityisesti Facebookin osalta)?

Kiitos vastauksista ja ajastanne etukäteen!

Ystävällisin terveisin,
Rita Uuksula & Linda Wilhelmsson

Vastaanottaja info@dataprotection.ie

Piilokopio

Kopio

Enquiry about data protection

Hello!

We are two students from Finland, studying law and administration. Our thesis is about Facebook's data protection in comparison to GDPR. We would appreciate it if you had the time to answer our questions.

We would like to know, if there have been a lot of complaints against Facebook, and if so, what are they (usually) regarding? Do you have any statistics on the amounts and/or subjects, that you could share with us? Have there been more complaints after GDPR?

As we have read Facebook's terms and conditions, then compared them to the GDPR, the biggest question mark is the age limit. How can Facebook decide that the age limit for all of Europe is 13 (except 14 in Spain)? Shouldn't the age limits be set by what the countries have set as their legal limit? As for example the limit is 16 in Ireland, where Facebook is based in Europe.

We could not find any contact information for the data protection officer of Facebook, only the company name and address. Isn't this information mandatory according to GDPR? There was a link to a form which allowed us to contact them, but no other information.

Best Regards,
Rita Uuksula & Linda Wilhelmsson

Haluan ottaa yhteyttä tietosuojavastaavaan #378613926054981

Facebook <case+ +aazq2bfztlwugf@support.facebook.com>
ma 25.2.2019 22.50
Sinä

Hi,

Thanks for contacting us. We've reviewed your report, and it looks like you're asking questions about the processing of all of your personal data. However, to provide you with the Facebook Products, we need to be able to collect and use certain types of information about you. The types of information we collect about you depend on how you use our products. If we were to stop all processing of your personal data, you wouldn't be able to use Facebook.

We've updated our Terms (<https://www.facebook.com/legal/terms>) to explain the services we offer as well as our Data Policy (<https://www.facebook.com/about/privacy>) to make it easier to understand the data we collect and how we use it in Facebook, Instagram, Messenger and other products. Here are a few examples of what you'll find in our updated Terms and Data Policy:

- Personalized experience: Everyone's experience on Facebook is unique, and we're providing more information on how this works. We explain how we use data and why it's needed to customize the posts and ads you see, as well as the Groups, friends and Pages we suggest.
- What we share: We will never sell your information to anyone. We have a responsibility to keep people's information safe and secure, and we impose strict restrictions on how our partners can use and disclose data. We explain all of the circumstances where we share information and make our commitments to people more clear in the "How is this information shared?" section of the Data Policy.
- Advertising: You have control over the ads you see using your ads preferences (<https://www.facebook.com/ads/preferences>), and we don't share your information with advertisers. The "How do we use this information" and "How is this information shared" sections of our Data Policy explain more about how we decide which ads to show you.

Learn how to customize your privacy settings so you're in control of your Facebook experience:

<https://www.facebook.com/about/basics/manage-your-privacy/?ref=CR>

When you choose to delete something on Facebook, we remove it from the site. Some of this information is permanently deleted from our servers; however, some things can only be deleted when you permanently delete your account (<https://www.facebook.com/help/224562897555674>).

Learn more about how to delete content from Facebook by visiting the following Help Center article: <https://www.facebook.com/help/505287739528816>

Unfortunately, we don't have the ability to delete entire years of content at this time but you can learn more about how you can manage your Activity Log : <https://www.facebook.com/help/1640261589632787>

We hope this helps, but please let us know if you have any other questions or concerns.

Thanks,

Nora
Privacy Operations
Facebook

Hello,

Thank you for your quick response! Unfortunately it did not answer my original question, as maybe the point was lost in translation.

In the terms and conditions, Facebook states that a lot of the data is collected to offer a "personalized experience". What does this mean exactly? And how do I benefit from it?

Best Regards,
Linda Wilhelmsson

Dear Rita and Linda,

Thank you for your query to the Data Protection Commission regarding your thesis research into the GDPR.

Please find attached copies of our Annual Reports for 2018 (one covering the period 1 January to 24 May prior to GDPR, and the other covering the period from 25 May).

The Annual Reports contain information, statistics and analysis on the types of complaints we get that might be useful for your research. They also contain information about certain complaints that involve Facebook that might be useful for your thesis.

Unfortunately I cannot answer your specific questions about Facebook's terms of service.

As a general comment on Article 8 of the GDPR and Section 31 of the Irish Data Protection Act 2018 concerning the age at which children can consent to the processing of their personal data for information society services, please note that consent is not the only legal basis under which a data controller can process personal data; and that where consent is the legal basis, the personal data of children under 16 can be processed on the basis of the consent or the authorisation of the person who has parental responsibility for the child.

The Data Protection Commission is currently carrying out a nationwide public consultation into the processing of children's personal data and the rights of children as data subjects under the GDPR. Our consultation materials may be useful to you for your thesis research. [Stream One](#) of the consultation is aimed at adults, and [Stream Two](#) is carried out directly with children.

The European Data Protection Board, comprising each national data protection authority in the EU, has endorsed [guidelines on Data Protection Officers](#) including a section on the publication and communication of DPO contact details that may be useful for your research, especially section 2.6.

I wish you both the very best of luck with your studies.

Best wishes,

An Coimisiún um
Chosaint Sonraí
Data Protection
Commission

Darren Kelly

Communications Unit
Administrative Officer
+353 76 110 4800
media@dataprotection.ie

An Coimisiún um Chosaint Sonraí
21 Cearnóg Mhic Liam, BÁC 2,
DO2 RD28, Éireann
Data Protection Commission

Hello,

Maybe my questions were lost in translation.

I requested my own data from Facebook and have a few questions regarding them.
Firstly, I'm curious as to how the "friend peer group" is determined?

Secondly, I would like to know, what the legal grounds are for storing information about my past relationships and former name? What is this information used for?

I was also wondering, if there are any rules for how long information is stored? Some information seems to date back to 2008 and some only a couple years.

I look forward to your reply!

Best Regards,
Rita Uuksula

Vanhemman tai holhoojan hyväksyntä

Katso, millä tavoin tietoja käytetään palvelun yksilöimisessä. Pyydä sitten lupaa vanhemmalta tai holhoojalta.

Pyydä vanhemman tai holhoojan hyväksyntää

Euroopan unionin uusien lakimuutosten takia sinun on saatava hyväksyntä vanhemmaltasi tai holhoojaltasi joihinkin tekemiisi valintoihin. Jos vanhempasi tai holhoojasi hyväksyy valintasi, voit nähdä mainoksia kiinnostuksen kohteidesi perusteella Facebookissa ja Instagramissa.

Etsi vanhempi tai holhooja

- i** Hae vanhempasi/huoltajasi Facebookista tai lähetä hänelle sähköpostia. Vaikka pyydät hyväksyntää, hänelle ei lähetetä kaveripyyntöä eikä hänen nimeään lisätä profilliisi.

Hi Rita,

Thank you for contacting us and for your patience.

You can access your Facebook information using our self-service tools. To get specific types of your Facebook information, such as photos, posts, reactions and comments, visit the Access Your Information tool:

https://www.facebook.com/your_information/?ref=cr

You can also download a copy of your Facebook information using the Download Your Information tool:

<https://www.facebook.com/dyi>

The "About You" section of AYI includes "Your Friend Peer Group" which shows the life stage we associate with you based on your interactions with Facebook friends on the Facebook platform.

Lastly, We store data until it is no longer necessary to provide our services and Facebook Products or until your account is deleted – whichever comes first. This is a case-by-case determination that depends on things such as the nature of the data, why it is collected and processed, and relevant legal or operational retention needs. For example, when you search for something on Facebook, you can access and delete that query from within your search history at any time, but the log of that search is deleted after six months. If you submit a copy of your valid photo ID for account verification purposes, we delete that copy 30 days after submission. Learn more about deletion of content that you have shared and cookie data obtained through social plugins.